

Notícies de jueus de l'aljama de Tarragona extretes de l'Arxiu Històric de Tarragona

*Josep Xavier MUNTANÉ I SANTIVERI**

Rebut: 07.10.2010 — Acceptat: 26.01.2011

Resum. Aquest article presenta un centenar de documents relatius a l'aljama de Tarragona, extrets d'unes sèries determinades de l'Arxiu Històric de Tarragona (llibres d'acords municipals, d'economia i hisenda i protocols notariais), alguns ja publicats i altres inèdits. Dels documents publicats s'indiquen les referències bibliogràfiques completes i la seva situació a l'AHT, i dels documents inèdits s'ofereix, juntament amb la situació a l'AHT, la seva transcripció sencera. La presentació que se'n fa és de natura cronològica i els documents comprenen un període de dos-cents cinquanta anys: de l'any 1246 a l'any 1496.

Paraules clau: aljama, jueus, Tarragona, documents, baixa edat mitjana

Information on Jews in Tarragona's *aljama*, extracted from the Historical Archive of Tarragona (HAT)

Abstract. This article presents around a hundred documents related to Tarragona's *aljama* (a Spanish term of Arabic origin used in old official documents to designate

* Correspondència: Josep Xavier Muntané i Santiveri. Carrer Ferradura, 9, 3r 2a. E-43881 Cunit. EU. A/e: xavimuntane@hotmail.com

self-governing communities of Moors and Jews living under Spanish rule). Extracted from specific records held in the HAT (books of municipal agreements, financial and treasury documents and the protocols of notaries public), some of the documents have been published previously while others have not. Complete bibliographic references are provided for the published documents and their status at the HAT is specified. The hitherto unpublished documents are transcribed in their entirety and, likewise, their status at the HAT is specified. Presented in chronological order, the documents span a period of 250 years, from 1246 to 1496.

Keywords: *aljama*, Jews, Tarragona, documents, Late Middle Ages

L'estudi de les fonts documentals relacionades amb jueus catalans i preservades en arxius ha focalitzat tradicionalment l'atenció i ha limitat el radi d'acció cap a aquells arxius que hom podria qualificar de primer ordre: els de les grans ciutats, com ara Barcelona, i els que pertanyen a institucions de prestigi, com l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA). De tota manera, els diversos registres i estudis que s'han publicat a partir dels documents que s'hi custodien han compartit protagonisme, de tant en tant, amb treballs d'investigació centrats en documents preservats en arxius de rang inferior: arxius parroquials, municipals, comarcals, privats, etc. A diferència dels primers, els registres d'aquests arxius són gairebé inexistent. Hom pot llegir els articles, les monografies o els capítols de llibres inspirats en la documentació que ha perviscut en aquests arxius, sense saber, però, si els documents citats i emprats corresponen al nombre sencer dels que s'hi guarden o si, al contrari, només en són una part.

La recerca documental que gira al voltant dels jueus que van viure a les ciutats i viles medievals de Catalunya necessita ambdós tipus de fonts, si vol ser veritablement honesta amb les persones. Calen els documents emanats de les principals autoritats civils i eclesiàstiques del país que determinaren la història de les nostres aljames, però no ens hem d'oblidar tampoc dels documents d'origen més local i, fins i tot, privat, perquè ben sovint són els autèntics dipositaris d'aquella història que, tot i no formar part dels titulars que tots hem llegit alguna vegada, no per això deixa de ser menys real. D'altra banda, la pèrdua de la documentació interna de les aljames, escrita en hebreu, en català o en aljamiat, que sí que establiria un lligam directe amb la vida de les comunitats jueves, torna encara més valuosa aquesta aproximació inclusiva i respectuosa envers qualsevol tipus de documentació on, ni que sigui lleument, encara bategui el passat jueu de Catalunya.

I no es tracta només d'acumular un major nombre de dades, cosa que ja per si sola justificaria aquesta tasca, sinó de disposar del major nombre d'ele-

ments que ens permetin de donar fesomia humana a un passat força omès en la historiografia del nostre país. Sempre hi haurà qui al davant d'un inventari de béns d'un difunt jueu —per agafar un exemple que després trobarem en aquest article— es fixarà només en els llibres que s'hi enumeren; algú altre prendrà en consideració l'aixovar de les cambres o els atuells de la cuina; hi ha qui estudiarà atentament els estris i els materials propis de l'ofici del difunt; hi ha qui se centrarà en el valor filològic de determinats termes desconeguts o inusuals, però també hi haurà qui s'aturarà i considerarà la vida que restà enclosa en les teles gastades i sotils, en la vaixella escantellada, en els llibres sense tapes...

En aquest article presentem un elenc de documents relatius a la comunitat jueva de Tarragona que es troben a l'Arxiu Històric de Tarragona (AHT). Dels documents publicats s'indiquen les referències bibliogràfiques completes i la seva situació a l'arxiu, i dels documents inèdits s'ofereix, juntament amb la situació, la transcripció sencera. La presentació que se'n fa és de natura cronològica i els documents comprenen un període de dos-cents cinquanta anys: de l'any 1246 a l'any 1496. Hem de confessar que les nostres expectatives inicials eren molt més elevades, ja fos per les cèlebres paraules d'Al-Idrissi: «medina Tarkûna [està] sobre el mar, [és] ciutat de jueria, amb murs de marbre»,¹ ja fos perquè recerques similars dutes en arxius de poblacions de menor envergadura han donat resultats molt satisfactoris.² Com que de l'aljama tarragonina només se n'havien publicat algunes referències en uns pocs llibres i articles, per això i malgrat les paraules de Gabriel Secall (1983): «l'estudi d'aquesta aljama ja és fet» (p. 84), nosaltres vam creure que potser no tot estava perdut (o trobat). De poc ha anat que no hàgim hagut de donar la raó a Secall, ja que malgrat els documents que ni ell ni els estudiosos previs a ell no havien trobat i que afegim en aquest treball, el nombre de documents publicats i inèdits no ha resultat ser gaire elevat: prop de cent en total.

La presentació que proposem, malgrat l'aparença habitual de calaix de sastre que tot regest ofereix, pretén, d'una banda, oferir una visió com més completa i ordenada millor dels documents trobats i, d'altra banda, especialment en els que ja havien estat publicats, presentar-los lliures de context per tal de deixar pas a noves lectures del text. Curiosament, alguns d'aquests documents publicats (concretament els que es poden circumscriure a la segona meitat del se-

1. Josef Antonio CONDE (trad. i notes), *Descripción de España de Xerif Aledris, conocido por el Nubiense*, Madrid, Imprenta Real, 1799, p. 64-65.

2. Concretament, les recerques dutes per diversos investigadors als arxius de localitats com Santa Coloma de Queralt, Cervera, Tàrrrega, Bellpuig, etcètera.

gle XIV) continuaven essent desconeguts per a la majoria d'estudiosos del judaisme perquè formen part d'una iniciativa que, des de l'any 1983, es duu a terme a l'AHT i que consisteix a transcriure i publicar, sencers, els llibres medievals d'actes del Consell. La seva incorporació al nostre regest no ens ha eximit, doncs, d'haver de consultar els volums, ja sigui en versió original ja sigui en la seva transcripció moderna.

La disposició cronològica dels textos permet controlar i valorar amb més ponderació les sèries documentals d'alguns fets històrics de l'aljama de Tarragona (com el procés de pau i treva de 1393-1394 o l'expulsió de 1492 amb l'aplicació del «dret de treta») o relatives a personatges específics de l'aljama (com ara els metges jueus contractats pel municipi), a la vegada que en permet fixar les dates límit d'inici i de fi, així com l'evolució precisa dels fets. En algunes d'aquestes sèries hem pogut afegir textos que havien estat omesos pels estudiosos que ens han precedit i que en algun cas, com en l'avinença final del procés de pau i treva del segle XIV o en el procés sorgit a partir de l'aplicació del «dret de treta» el 1492, ens sembla que són ben significatius.

La revisió dels documents ha implicat una actualització, en alguns casos acompanyada d'una correcció i/o una compleció, de les dades topogràfiques i descriptives que permeten ubicar-los i trobar-los a l'AHT actual. Hem constatat que la major part dels documents publicats o només citats en llibres i articles provenen de la sèrie d'acords municipals: una col·lecció de llibres d'actes del Consell de Tarragona, amb els registres de clavaria dels anys pertinents incorporats, que comencen l'any 1358 i continuen, amb molt poques llacunes, durant tot el temps que hi hagué presència jueva a Tarragona. Tot revisant els volums antics hem controlat els documents publicats, hem publicat els que només havien estat citats o parcialment editats i hem afegit els que van passar per alt els estudiosos que ens precediren, sovint de natura econòmica: albarans de clavaria, èpoques de rebuda, etc. Des d'aquest punt de vista podem afirmar que ha estat més fecunda —en material inèdit, això sí, però no pas en quantitat— la incursió que hem fet en altres sèries documentals de l'AHT, com, per exemple, la d'economia, on hem localitzat alguns trasllats de documents relatius a jueus o on apareixen jueus en llibres posteriors en què el títol no permetia endevinar la seva presència; vegeu sinó el document núm. 43 o el que figura a la nota del document núm. 76. També ens sembla interessant —i, de fet, destaca de manera ben notòria enmig del «desert documental» de l'AHT— l'inventari de béns de Sul·lam de Saporta (doc. núm. 91), dins de la sèrie de protocols notariais de Tarragona, ja que l'enumeració i la descripció de les pertinences d'aquest jueu, sastre d'ofici, i de la seva família ens traslladen a l'interior d'una de les cases de l'aljama tarragonina dels darrers anys i, de manera accidental, revesteix de carn

la imatge un pèl eixarreïda que els pocs documents preservats a l'AHT ens transmeten de la vida d'aquesta comunitat jueva.

De tota manera, la recerca que hem dut a terme no ha exhaurit encara les fonts que poden ajudar a aproximar-nos a la història d'aquesta aljama. Queden per revisar i inventariar les referències que es puguin trobar en els llibres d'economia de l'AHT que no hem consultat i les que, sense cap dubte, es troben en els protocols notarials d'altres poblacions conservats a l'AHT i a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona. Falten també els documents preservats a l'ACA (i que sempre depassen els dels registres de Jacobs, Régné i Baer) i els *responsa* dels rabins catalans adreçats a l'aljama tarragonina. A més de les referències a jueus tarragonins que apareguin en altres indrets quan menys hom s'ho esperi (a Tarragona n'hem trobat de jueus de Mallorca, de Mequinensa, de Falset, etc.).

Les obres revisades de l'AHT han estat les següents:³

1. La sèrie d'acords municipals: els llibres *del consolat* (inclouen: actes municipals i comptes de clavaria) compresos entre els anys 1359 i 1503 inclusivament, i el llibre d'*Ordinacions de la mesa del vi de la ciutat de Tarragona* (1382-1424).

2. De la sèrie d'economia i hisenda municipal: la *Còpia de l'execució del procés entre Pere III i l'arquebisbe de Tarragona sobre qüestions econòmiques d'ambdues jurisdiccions* (1377-78); el *Capbreu del castell de Tamarit* (1412); el *Llibre de procures i redacció d'èpoques* (1418-1423); el *Llibre de la «passada del Mur»* (1428-1429); la *Capitulació signada entre la ciutat i els acreedors l'any 1465* (1460-1465); el *Llibre de la investigació sobre el govern i administració del consell municipal en la ciutat i terme de Tarragona* (1488).

3. Els catàlegs de la sèrie de documents solts (1025-1867) i de la col·lecció de pergamins de l'Ajuntament de Tarragona (vegeu més avall).

4. Els diversos protocols del notari Joan Comes (1472-1520), que van des de l'any 1472 fins al 1513.

La bibliografia consultada i que apareix al llarg dels registres és la següent:⁴

Ordinacions i crides de la ciutat de Tarragona (segles XIV-XVII). Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1982.

Actes municipals 1358-1360. Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1983.

3. Agraïixo a Isabel Companys, de l'AHT, el seu consell expert a l'hora de definir algunes pistes de recerca sobre documents del segle xv, concretament sobre el relligador de llibres Abram Mandil (1401) i el sastre Sullam de Saporta (1488).

4. No hem indicat en el nostre registre les vegades que hem completat i/o corregit les referències documentals que apareixen a les obres consultades.

Actes municipals 1369; 1374-1375. Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1984.

Actes municipals 1378-1379; 1383-1384. Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1985.

Actes municipals 1384-1385; 1385-1386. Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1986.

Actes municipals 1386-1387; 1387-1388. Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1987.

Actes municipals 1388-1389; 1393-1395. Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1988.

Actes municipals 1397-1399; 1399-1400. Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1991.

Ordinacions de la mesa del vi de la ciutat de Tarragona 1382-1424. Actes municipals 1396. Tarragona: Ajuntament de Tarragona. 1995.

COMPANYS I FARRERONS, Isabel. *Catàleg dels protocols notariais de Tarragona (1472-1899)*. Barcelona: Fundació Noguera, 2000.

— *Catàleg de la col·lecció de pergamins de l'Ajuntament de Tarragona dipositats a l'Arxiu Històric de Tarragona.* Tarragona: Arxiu Històric de la Ciutat de Tarragona: Arxiu Històric de Tarragona, 2009.

CORTIELLA I ÒDENA, Francesc. *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona.* Tarragona: Diputació Provincial de Tarragona, 1984, p. 284-287.

MORERA I LLAURADÓ, Emili. *Tarragona cristiana*. Vol. 2. 2a ed. Tarragona: Diputació Provincial de Tarragona, 1954.

— *Tarragona cristiana*. Vol. 3. 2a ed. Tarragona: Diputació Provincial de Tarragona, 1954.

— *Tarragona cristiana*. Vol. 4. 2a ed. Tarragona: Diputació Provincial de Tarragona, 1955.

SÁNCHEZ REAL, José. «Los judíos en Tarragona». *Boletín Arqueológico* [Tarragona], 49 (1949), p. 15-45.

— «La judería de Tarragona». *Sefarad*, 11 (1951), p. 339-351.

— *Los médicos de Tarragona (siglos XIV-XVII)*. Tarragona: Sagrañes y Cía. 1976.

SECALL I GÜELL, Gabriel. *Les jueries medievals tarragonines*. Valls: Institut d'Estudis Vallencs, 1983, p. 82-101.

Regest i transcripció de documents relatius a l'aljama de Tarragona que es troben a l'AHT

1

1246, juliol, 11

L'arquebisbe i el Capítol de la Seu eximeixen els habitants de Tarragona del pagament del llit i dels draps dels morts a canvi del lliurament d'una certa quantitat de diners, un morabatí dels quals fou aportat per un tal Garsió i un jueu.

AHT, Fons de l'Ajuntament de Tarragona, perg. 292 [traslladat diverses vegades: el 28/02/1247 (perg. 571) i el 14/11/1323 (perg. 642)].

Indicat en I. COMPANYS, *Catàleg de la col·lecció de pergamins de l'Ajuntament de Tarragona*, núm. 31, 32, 33.

2

1359, setembre, 10

El Consell de Tarragona redueix a la meitat la pensió anual de vint lliures amb què retribuïa Vidal Abip, metge de física jueu, i destina les deu lliures sobrants a pagar la pensió de Guillem Dalí, metge de física convers.

AHT, *Llibre del consolat*, 1 (1358-1360), f. 29v.

Publicat i traduït del llatí al català en *Actes municipals (1358-1360)*, p. 124-125.

3

1360, abril, 8

El Consell de Tarragona incrementa amb deu lliures la pensió anual que paga a Vidal Abip, metge de física jueu, i manté la pensió de deu lliures de Guillem Dalí, metge de física convers.

AHT, *Llibre del consolat*, 1 (1358-1360), f. 39r.

Publicat i traduït del llatí al català en *Actes municipals (1358-1360)*, p. 176-177.

4

1374, setembre, 17

El Consell de Tarragona determina no proveir de gra els jueus que no prestin diners a la ciutat perquè aquesta en pugui adquirir.

AHT, *Llibre del consolat*, 3 (1374-1375), f. 14v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 344.

Publicat en *Actes municipals (1369; 1374-1375)*, p. 80.

5

1374, novembre, 1

El Consell de Tarragona destina el diner de les pensions dels metges a adquirir gra, però disposa la suma de cent sous per a un metge jueu anomenat Salamó, en cas que aquest resti a Tarragona.

AHT, *Llibre del consolat*, 3 (1374-1375), f. 18v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 345; ídem, *Los médicos de Tarragona*, p. 10.

Publicat en *Actes municipals (1369; 1374-1375)*, p. 88.

6

1383, octubre, 21

El Consell de Tarragona pren en consideració la súplica d'ajuda econòmica presentada per Perfet Cap, metge de física jueu, i aprova d'entregar-li deu lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 6 (1383-1384), f. 21v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 345; ídem, *Los médicos de Tarragona*, p. 12.

Publicat en *Actes municipals (1378-1379; 1383-1384)*, p. 76.

7

1383, desembre, 16

Albarà de clavaria del pagament de deu lliures a Perfet Cap, metge jueu, en concepte de retribució i sustentació. Es remet a la resolució del Consell del 21 d'octubre de 1383 (doc. 6).

AHT, *Llibre del consolat*, 6 (1383-1384), f. 54v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 12.

Publicat en *Actes municipals (1378-1379; 1383-1384)*, p. 115.

8

1385, febrer, 10

Albarà de clavaria del pagament de set florins d'or a Perfet Cap, metge de física jueu, en concepte de retribució per haver obtingut una certa quantitat de diners que la ciutat havia de satisfer al tresorer reial.

AHT, *Llibre del consolat*, 8 (1384-1385), f. 51v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 345; ídem, *Los médicos de Tarragona*, p. 13.

Publicat en *Actes municipals (1384-1385; 1385-1386)*, p. 78.

9

1385, març, 27

Albarà de clavaria del pagament de tres florins d'or a Perfet Cap, metge de física jueu, en concepte de retribució per haver obtingut una certa quantitat de diners que la ciutat necessitava per a pagar censals.

AHT, *Llibre del consolat*, 8 (1384-1385), f. 61v.

Publicat en *Actes municipals (1384-1385; 1385-1386)*, p. 88.

10

1386, març, 26

El Consell de Tarragona desestima la sollicitud que li ha fet l'aljama de Tarragona de gestionar per si mateixa les impositcions i deixar de contribuir en les de la ciutat, i l'exclou de poder gaudir dels privilegis de la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 8 (1385-1386), f. 31r.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 934; J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 20; ídem, «La judería de Tarragona», p. 345.

Publicat en *Actes municipals (1384-1385; 1386-1387)*, p. 135.

11

1386, maig, 30

El Consell de Tarragona admet la sollicitud que li ha fet un jueu taverner de residir i treballar a Tarragona a canvi d'ajuda econòmica i disposa que el lloguer de l'alberg on aquell viurà i exercirà el seu ofici vagi a càrrec de la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 9 (1386-1387), f. 11r.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 346.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 32-33.

12

1386, juliol, 18

Albarà de clavaria del pagament de quaranta-quatre sous a Abram Sevillano (Sibillano), taverner jueu, en concepte de subsidi de lloguer. Es remet a la resolució del Consell del 30 de maig de 1386 (doc . 11).

AHT, *Llibre del consolat*, 9 (1386-1387), f. 58v.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 90.

13

1386, agost, 7

Després de dictaminar contra les bagasses i les alcavotes, el Consell de Tarragona prohibeix que les jueves de la ciutat exerceixin de corredores.

AHT, *Llibre del consolat*, 9 (1386-1387), f. 26v.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 934.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 48.

14

1387, febrer, 1

Albarà de clavaría del pagament de trenta sous a Astruc Duran, sastre jueu, en concepte de retribució per haver confeccionat els vestits de dol que les autoritats van dur durant les cerimònies fúnebres del rei Pere III: trenta gramalles i caperons de sac per als consellers i tres gramalles negres per als cònsols.

AHT, *Llibre del consolat*, 9 (1386-1387), f. 74v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 346.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 107.

15

1387, març, 8

Albarà de clavaría del pagament de noranta-nou sous a Issac (Içach) Alayó, jueu de la ciutat de Mallorca, en concepte de retribució per haver dut a Tarragona cent vuitanta quarteres de forment, a raó de sis diners per quartera.

AHT, *Llibre del consolat*, 9 (1386-1387), f. 77v.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 110.

16

1387, abril, 2

Albarà de clavaria del pagament de cent sous a Perfet Cap, metge de física jueu, en concepte de retribució pels serveis mèdics que, cobrant o no, ha dut a terme a Tarragona. Es remet a la resolució del Consell del 5 de febrer de 1386 que diu: «A la proposició feta per los damunt dits honrats cònsols d'haver metge en la dita ciutat, és estat determinat per lo damunt dit honrat consell que los dits honrats cònsols e ab ells ensemps los honrats Arnau Ramon, en Ponç Guerau e en Jacme Çabater, haien aquell metge o metges que los serà vist fahedor e pusquen donar aquell salari o salaris que ab los metge o metges se poran concordar e avenir.»

AHT, *Llibre del consolat*, 9 (1386-1387), f. 80v. Sobre la resolució del Consell a què es remet: *Llibre del consolat*, 8 (1385-1386), f. 25r.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 345; idem, *Los médicos de Tarragona*, p. 13.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 113.

17

1387, maig, 8

Albarà de clavaria del pagament de quatre florins d'or a Abram Sevillano (Çavillano), taverner jueu, en concepte de subsidi de lloguer. Es remet a la resolució del Consell del 30 de maig de 1386 (doc. 11).

AHT, *Llibre del consolat*, 10 (1387-1388), f. 26v.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 936.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 168.

18

1387, maig, 23

El Consell de Tarragona decideix mantenir a Abram Sevillano (Çavillano) la subvenció pel lloguer que li havia concedit en anys passats.

AHT, *Llibre del consolat*, 10 (1387-1388), f. 4v.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 134.

19

1387, octubre, 20

Trasllat de la carta enviada pels còsols de Tarragona al prior de Catalunya sobre la reunió que, arran d'un possible rebrot de pesta, van mantenir amb els metges de física i cirurgia de Tarragona per tal de determinar les condicions sanitàries de la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 10 (1387-1388), f. 51r.

Publicat en *Actes municipals* (1386-1387; 1387-1388), p. 210-211.

20

1387, octubre, 21

Trasllat de la carta enviada pels veguers i els còsols de Tarragona al rei Joan I sobre la reunió mantinguda amb tres metges de física (dos de cristians i un de jueu) i tres metges de cirurgia, arran d'un possible rebrot de pesta, per tal de determinar les condicions sanitàries de la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 10 (1387-1388), f. 51v.

Publicat en *Actes municipals* (1386-1387; 1387-1388), p. 211.

21

1387, novembre, 15

Trasllat de l'acta notarial estesa per Joan Virgili, notari públic de la cúria d'oficials de Tarragona, enclosa en la carta de resposta enviada per les autoritats eclesiàstiques i civils de la ciutat al rei Joan I. S'hi recullen les declaracions dels metges de física, metges de cirurgia, apotecaris i curadors parroquials convocats a la presència de l'arquebisbe, veguers i còsols de Tarragona i l'enviat reial, el metge de física Francesc de Granollach, per donar el seu parer sobre si a Tarragona hi havia pesta o no. El tercer metge de física interrogat fou Perfet (Perfeyt) Cap, el qual, havent jurat pels deu manaments, no pogué assegurar que a Tarragona hi hagués pesta, a diferència del que havien dictaminat els testimonis previs, ja que no tenia cap cas de pesta sota la seva cura i els malalts de pleuresia que havia tractat s'havien guarit tots.

AHT, *Llibre del consolat*, 10 (1387-1388), f. 54r-55v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 14.

Publicat en *Actes municipals* (1386-1387; 1387-1388), p. 214-215.

22

1388, febrer, 28

El Consell de Tarragona pren en consideració la súplica d'ajuda econòmica presentada per Perfet Cap, metge de física jueu, i aprova d'entregar-li deu florins pels serveis mèdics que ha prestat a la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 10 (1387-1388), f. 20v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 13.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 160.

23

1388, març, 3

Albarà de clavaria del pagament de deu florins d'or a Perfet Cap, metge de física jueu, en concepte de retribució pels serveis mèdics que ha dut a terme a Tarragona. Es remet a la resolució del Consell del 28 de febrer de 1388 (doc. 22).

AHT, *Llibre del consolat*, 10 (1387-1388), f. 40r.

Publicat en *Actes municipals (1386-1387; 1387-1388)*, p. 194.

24

1388, maig, 20

Albarà de clavaria del pagament de quatre florins d'or a Abram Sevillano (Çavyllano), taverner jueu, en concepte de subsidi de lloguer. Es remet a la resolució del Consell del 30 de maig de 1386 (doc. 11).

AHT, *Llibre del consolat*, 11 (1388-1389), f. 24v.

Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 56.

25

1388, juliol, 17

El Consell de Tarragona pren en consideració la súplica d'ajuda econòmica presentada per Perfet Cap, metge de física jueu, i aprova d'entregar-li deu lliures pels serveis mèdics que ha prestat a la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 11 (1388-1389), f. 8v.

Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 31.

26

1388, juliol, 17

Albarà de clavaria del pagament de nou florins d'or a Joan Ferrandiç, convers castellà, en concepte de retribució per haver disputat amb els jueus de Tarragona sobre qüestions relacionades amb la fe.

AHT, *Llibre del consolat*, 11 (1388-1389), f. 30r. Del primer terç del segle xv han perviscut diverses notícies sobre un especier que té el mateix nom i resideix a Tarragona, veg. *Llibre del consolat*, 29 (1413-1414), f. 54r; *Llibre del consolat*, 44 (1428-1429), f. 30r; *Llibre del consolat*, 45 (1429-1430), f. 25v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 21; ídem, «La judería de Tarragona», p. 343.

Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 3, p. 36-37; *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 63.

27

1388, agost, 26

El Consell de Tarragona examina les queixes que l'aljama de la ciutat ha presentat contra en Morrut pels malefícis que ha obrat, i encomana a la cort dels veguers la seva expulsió perpètua de Tarragona.

AHT, *Llibre del consolat*, 11 (1388-1389), f. 9r-v.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 3, p. 37; J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 346.

Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 934; *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 32.

28

1388, setembre, 9

Albarà de clavaria del pagament d'un flori d'or a Abram Sevillano (Çavyllano), taverner jueu, ultra els quatre florins que percep en concepte de subsidi de lloguer, ja que per l'alberg on resideix al call ha de pagar cinc florins anuals.

AHT, *Llibre del consolat*, 11 (1388-1389), f. 30v-31r.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 65.

29

1388, octubre, 1

Albarà de clavaria del pagament de deu lliures a Perfet Cap, metge de física jueu, en concepte de retribució pels serveis mèdics que ha prestat a Tarragona. Es remet a la resolució del Consell del 17 de juliol de 1388.

AHT, *Llibre del consolat*, 11 (1388-1389), f. 32r.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 67.

30

1389, maig, 14

Albarà de clavaria del pagament de cinc florins d'or a Abram Sevillano (Çavyllano), taverner jueu, en concepte de subsidi de lloguer. Es remet a la resolució del Consell del 30 de maig de 1386 (doc. 11).

AHT, *Llibre del consolat*, 11 (1388-1389), f. 46r.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 89-90.

31

1389, maig, 14

Albarà de rebuda de cinc florins que Abram Sevillano (Çavillano), taverner jueu, dóna fe d'haver rebut de Berenguer Oller, clavari de Tarragona.

AHT, *Llibre del consolat*, 11 (1388-1389), f. 46r.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 90.

32

1393, juny, 13

El Consell de Tarragona accepta la sollicitud de residir a la ciutat que diverses famílies jueves li han fet, i encomana als còsols i a quatre prohoms la negociació de les condicions amb els interessats, vegeu doc. núm. 43.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 4r.
Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 664; J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 21; *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 99.

33

1393, agost, 11

El Consell de Tarragona encomana als còsols que verifiquin la finalitat de la missió dels comissaris reials, vinguts a Tarragona per inquirir contra els qui van robar i damnificar els jueus de la ciutat i per altres raons desconegudes, i els recordin que, segons els privilegis de la ciutat, no poden actuar a Tarragona.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 11r-v.
Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 346.
Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 663; J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 20; *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 108.

34

1393, agost, 25

El Consell de Tarragona encomana als còsols que tractin sobre el procés de pau i treva que s'ha iniciat arran del fet dels jueus, amb Ramon Alamany de Cervelló, governador de Catalunya, i Berenguier de Cortielles, tresorer de la reina, durant la propera vinguda que el rei farà a la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 13v-14r.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 112.

35

1393, agost, 28

El Consell de Tarragona disposa que els còsols escullin dotze representants (quatre per cada mà) que els acompanyin en la reunió que han de mantenir amb els representants reials. El procés de pau i treva, iniciat pel fisc reial contra diversos ciutadans de Tarragona, i la demanda de diners per sufragar el futur viatge del rei a Sardenya són els temes que hauran de tractar amb el Consell Reial i la postura que, d'entrada, el Consell de Tarragona els proposa és la negativa a col·laborar, justificada en la delicada situació econòmica de la ciutat. Si els representants reials no ho accepten, el Consell proposa l'ampliació de la comissió negociadora amb dotze representants més per tal de resoldre l'afer de la manera més favorable per a la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 15v-16r.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 113.

36

1393, setembre, 5

El Consell de Tarragona nomena tres síndics amb l'encàrrec de manllevar els trenta-sis mil sous que la ciutat ha de pagar al rei pel seu viatge a Sardenya, pel cessament definitiu del procés i la remissió que ha concedit en relació amb el procés de pau i treva que, amb motiu del fet dels jueus, s'havia iniciat contra un gran nombre de ciutadans i per una altra raó que no s'especifica.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 18r.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 116.

37

1393, setembre, 5

El Consell de Tarragona accepta la sollicitud de residir a la ciutat que li han presentat alguns jueus i encomana la negociació de les condicions de veïnatge als còsols i als qui en altres ocasions ja se n'havien ocupat, però disposa que no s'arribi a cap tracte que abans no hagi estat ratificat pel Consell.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 18v.
Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 664; *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 117.

38

1393, octubre, 15

El Consell de Tarragona disposa que els còsols i els síndics encarregats d'obtenir els diners que la ciutat havia d'entregar al rei donin a Bernat Manresa, procurador reial, la meitat dels mil florins amb què el rei s'havia avingut a aturar de manera definitiva el procés de pau i treva iniciat contra diversos ciutadans pel fet dels jueus.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 22v.
Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 663-664; *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 121.

39

1393, novembre, 24

El Consell de Tarragona disposa el nomenament de missatgers que tractin amb alguns membres de la casa reial el pagament de les quantitats que, en concepte de despeses imprevistes originades durant el procés de pau i treva pel fet dels jueus, aquests reclamen a la ciutat. Despeses que no poden ser pagades dels mil florins que la ciutat es comprometé a satisfer al rei a canvi del cessament definitiu del procés i de la remissió general.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 23v-24r.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 122.

40

1393, desembre, 12

El Consell de Tarragona fa seva la súplica formulada pels representants de les Faldes (els masos i llogarrets veïns de Tarragona) i es compromet a defensar-los en la seva negativa a contribuir amb les universitats del Camp de Tarragona en el pagament de la composició pel fet dels jueus que aquelles acordaren amb els comissaris reials, al·legant que ells contribueixen només amb la ciutat de Tarragona.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 25v-26r.
Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 346-347.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 124.

41

1394, gener, 2

El Consell de Tarragona encomana als representants de les Faldes l'obtenció dels cent florins que els còsols de la ciutat, per tal d'aturar les despeses originades arran del procés de pau i treva iniciat contra aquests llocs pel fet dels jueus, van pactar amb els representants reials a canvi del cessament del dit procés.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 28r-v.
Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «La judería de Tarragona», p. 347.
Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 126-127.

42

1394, gener, 2

El Consell de Tarragona accepta l'acord pres entre els còsols i alguns membres de la casa reial, en relació amb les despeses imprevistes que aquests darrers van haver d'assumir durant el procés de pau i treva pel fet dels jueus. La quantitat a retornar-los quedà fixada en cinquanta florins.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 28v.

Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 127.

43

1394, abril, 18

Avinença entre la ciutat de Tarragona, representada pels cònsols i quatre proboms, i l'aljama dels jueus de la ciutat, representada pels secretaris Vidal Saportella i Astruc Saladi, sobre tres aspectes concrets: la contribució de l'aljama en totes les imposicions del municipi, a excepció de la del vi judaic; l'obligatorietat de dur la rodella, i el compromís de no prestar diners a cristians a un interès superior al legal.

AHT, *Capitulació signada entre la ciutat i els acreedors l'any 1465 (1460-1465)*, f. 143r-144r.

Avinença entre la ciutat e los juheus.

Die sabbati decima octava aprilis anno predicto.⁵ Coram curia comparuerunt venerabiles Berengarius Marti, Raymundus Banastull et Petrus Gilabert, consules anno presentis civitatis Terracone, Arnaldus Raymundi, Arnaldus Maçoni, in legibus licentiatatus, Nicholaus Albanelli et Petrus Morelli, notarius, cives Terracone electi ad infrascripta per honorabilem consilium dicte civitatis,⁶ ex una parte, et Vitalis Çaportella et Struch Saladi, iudei et secretarii aliame iudeorum civitatis Terracone, ex parte altera. Et dicte partes confesse fuerunt in iudicio quod intra eas fuerunt acta, concordata, inita et in pactum deducta ea quod in subscriptis et sequentibus capitulis continent.

Avinença feta entre la ciutat e los juheus. La ciutat de Tarragona acull i ha per ciutadans tots e sengles juheus qui ab lurs mullers, famílies e béns vinguen a estar e fer habitació en la dita ciutat e atorgue a aquells dels privilegis, libertats e franqueses que la ciutat ha i espera haver. Se puxen alegrar, enfranquir i tractar axí e segons los ciutadans crestians s'alegren, enfranquexen e-s tracten, axí com antigament los juheus habitants en la dita ciutat havien i s'alegraven. Encara més, vol e consent la dita ciutat que los dits juheus, haüda concessió del senyor rey, que puxen inposar inposició en lo vi juhic que per llur ús

5. Aquest document és un trasllat del text original en un llibre molt posterior a la seva data de redacció, per la qual cosa hi manca la referència cronològica que li proporcionaven els documents que, en el volum original, el precedien. Ara bé, els personatges que més endavant apareixen amb el rang de cònsols: Berenguer Martí, Ramon Banestull i Pere Gilabert, exerciren el seu consolat entre el 23 d'abril de 1393 i el 21 d'abril de 1394. Així, doncs, aquesta avinença fou un dels darrers actes en què van participar poc abans que expirés l'any del seu mandat.

6. Vegeu doc. núm. 32.

de beure feran e despendran dins la ciutat, e que aquella convertesquen en tot llur ús e servei, axí et segons lurs passats habitants en la dita ciutat havien e convertien. Totes altres inposicions de pa, forment, farina, carn, peix e totes altres ordenades inposicions, ordenadores e inposadores per la dita ciutat, pagadores per los dits juheus, qui ara són e per temps seran a la dita ciutat, o als compradós o plegadós d'aquelles, les quals la dita ciutat convertesquen en tot ús e servei de la universitat crestiana e no en res dels dits juheus, prometents los dits juheus o lur secretari per si o per lus succehidós que en abdicar o levar alguna inposició a la dita ciutat e en aquelles contribuir e pagar, exceptat aquella del vi de llur ús de beure e vendre, privilegi algú encontrarí no empetrarà directament o indirecta del senyor rey, senyora reina, lur primogènit o de qual altre sevulla havent açò poder, e si-u fan que ara per lavòs sien haüts e tractats axí com un strany i freturen de tot en tot de totes coses per les presents atorgats, prometent encara, sots virtut de sagrament per ells acustumat de fer, que si algú n'an inpetrat o d'aquí avant inpetraran, que d'aquell no usaran ne usar faran e, si o fan, que no·ls sia servat ni·ls puxa valer, ans ara per lavòs hi renucien. Ítem més los atorge la dita ciutat e promet que portant los dits juheus la roda covinentment ampla e en loch ordenat, axí com los juheus qui antigament estaven en la dita ciutat l'aportaven, que la dita ciutat no·ls innovarà ne innovarà farà ne ordonarà en altra manera de portar-la. Ítem més vol la dita ciutat qui los juheus qui vendran a aquella habitar, per profit e utilitat lur e perquè lo poble mills haia rahó de bé tractar-los, que ells no pusquen ne gosen pendre en préstech o altres barates que facen a cristians per veure's ultra lo quot de la constitució real e, si lo contrari serà fet, que lo deutor puxa metre en sort de pagua tot quant rehebut aurà d'usures e en altra manera usar d'usures, segons forma de les constitucions, no contrestant privilegi empetrat o empetrador algú en contrari.

44

1394, maig, 12

El Consell de Tarragona disposa que es retornin a Joanet Çalmònia els cinc florins que bestragué amb motiu de la composició acordada per als llocs de les Faldes, arran del fet dels jueus.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 48r.

Publicat en *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 146.

45

1394, agost, 1

El Consell de Tarragona admet l'allegació feta pels jueus que entren vi a la ciutat, segons la qual no se'ls pot exigir que paguin el nou impost amb què es grava aquest producte, i remet l'afer als cònsols.

AHT, *Llibre del consolat*, 12 (1393-1395), f. 54r.

Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 935; *Actes municipals (1388-1389; 1393-1395)*, p. 152.

46

1397, març, 12

El Consell de Tarragona atén la súplica que li arriba de part de Vidal Duran, jueu empresonat, i disposa que l'advocat de la ciutat actuï en el seu cas de manera que no sigui maltractat i se li faci justícia.

AHT, *Llibre del consolat*, 13 (1396), f. 24v.

Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 935; *Ordinacions de la mesa del vi de la ciutat de Tarragona (1382-1424). Actes municipals (1396)*, p. 166.

47

1399, abril, 29

El Consell de Tarragona prohibeix al convers Pere Sabater, àlies Morrut, que continui exercint de corredor d'orella a la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 15 (1399-1400), f. 6v-r.

Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 936; *Actes municipals (1397-1399; 1399-1400)*, p. 73.

48

1399, abril, 29

Esborrany d'acta municipal en què el Consell de Tarragona prohibeix al convers Pere Morrut l'exercici de corredor d'orella.

AHT, *Llibre del consolat*, 15 (1399-1400), document solt núm. 6.

Ítem fon determenat que en Pere Morrut d'aquí avant no guos usar d'offici de corredor per les rahons molt justes e rahanables, les quals indueix l'honorable consell.

49

1401, maig, 9

Albarà de clavaria del pagament de vint-i-vuit sous a Abram Mandil, relligador jueu, en concepte de retribució per la confecció d'un llibre de censals i pensions nou.

AHT, *Llibre del consolat*, 17 (1401-1402), f. 33r.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 936; F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 286.

En Bernat Martí, clavari l'any present de la ciutat de Tarragona, dats e paguats a n'Abraam Mandil, juheu, mestre de liguar llibres, les quantitats següents per lo libre que havem fet per original dels censals e pensions que la ciutat fa. Primerament per i dotzena de pergamins, viii sous vi diners; ítem per raurer iiii dotzenes de pergamins, viii sous; ítem per liguar lo libre, posts, aluda, gofets e aguallar los pergamins, viii sous vi diners. Que són en suma *vigintiocto solidos*. E recobrats del dit Abraam ensemps ab lo present albarà de reebuda. Dat, etc. En Tarragona, a viii de maig anno M CCCC primo.

50

1403, juliol, 5

Albarà de clavaria de la primera paga de la pensió anual d'Astruc Bonjuha Baró, metge jueu: deu lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 19 (1403-1404), f. 21r.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 15.

En Pere Banastull etc., dats e pagats a maestre Struch Bonnià Baró, juheu, metge de la ciutat, per la primera paga de la sua pensió que, segons son affermament, se havia a fer per tot lo mes de juny prop passat, *decem libras*. E recobrats, etc. De pagar pensions acustumades havem poder per determinació de consell celebrat a III de maig prop passat. Escrit en Tarragona, a v de juliol any M CCCC tres.

51

1403, agost, 18

Bonsenyor Boniac i Vidal Duran, secretaris de l'aljama de Tarragona, entreguen a Pere Sabater, notari de la ciutat, en presència de diversos testimonis, una cèdula en què expressen la seva disconformitat en relació amb l'actuació d'un membre de l'aljama, el qual, sense el consentiment d'aquesta però en nom d'ella, ha demanat al rei una provisió sobre la imposició del vi judaic, passant per alt els acords que sobre això regien entre l'aljama i el govern de la ciutat.

AHT, Fons de l'Ajuntament de Tarragona, perg. 103.

Indicat en I. COMPANYS, *Catàleg de la col·lecció de pergamins de l'Ajuntament de Tarragona*, núm. 323.

Noverint universi de anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo tertio die veneris intitulata decimaoctava mensis augusti, in scribania comune civitatis Terracone presentibus discretis Petro Fangues, presbitero, Anthonio Suau et Berengario Marcho, sutore, civibus Terracone pro testibus ad hoc adhibitibus et vocatis, Bonsenyor Boniach et Vitalis Duran, iudei civitatis Terracone, secretarii anni presentis, ut dixerunt, aliame iudeorum dicte civitatis, tradiderunt michi, Petro Çabaterii, notario publico infrascripto, quandam papiri cedulam scriptam quam, ad eorum requisicionem, ego coram dictis testibus legi et publicavi cum tenore sequitur in hec verba: «A l'hoÿda nostra, en Bonsenyor Boniach e en Vidal Duran, juheus de la ciutat de Tarragona, secretaris l'any present de l'aljama dels juheus de la ciutat de Tarragona, novellament és pervengut que algun singular dels juheus de la dita aljama, en nom de tota la dita aljama, ha impetrada o vol inpetrar del molt alt senyor rey provisió o provisions sobre les imposicions del vi judàhic, sobre la qual imposició, l'aljama dessus dita, e la manera de contribuir d'aquella, és e stà ja en certa convinença ab los honrats cònsols e ciutat de Tarragona. Emperamor d'açò nós, dits secretaris, en nom de tota la dita aljama, volents servar e tenir totes covinences e pactes fetes entre la dita ciutat e la dita aljama sobre la dita imposició del vi e en res no contravenir, protestam axí com mils podem ni

sabem que no consentim a alguna letra o provisió feta o fahedora per lo dit senyor rey sobre totes imposicions, axí de pa e de carns com de mercaderia, exceptada la dita imposició del vi e contribució d'aquella, ans s'pressament, ara per lavòs e lavòs per ara, hi desentim posat que faça menció que a instància de l'aljama sia impetrada o obtenguda, com la dita aljama no la volria haver empetrada, ans, si ho diu, és contra veritat. Emperò que per avant aparegua, requirim que de la present scriptura nos sia feta e liurada carta pública, una e moltes e aytantes com ne volrem e'n demanarem, per vós, notari dejús scrit.» Et de predictis dicti secretarii voluerunt et requisiverunt eis fieri et tradi publicum instrumentum. Quos fuit actum anno, die, loco et presentibus testibus supradictis.

Sig+num mei, Petri Çabaterii, auctoritate reverendissimi domini archiepiscopi notarii publici Terracone, qui predictis una cum pronominatibus testibus vocatus interfui hecque scribi, feci et clausi.

52

1404, febrer, 22

El Consell de Tarragona accepta de contribuir parcialment en la pensió d'un cèlebre metge valencià que l'arquebisbe vol que s'installi a Tarragona i també es mostra disposat a pensionar Astruc Bonjuha Baró, metge jueu, que ja resideix a la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 19 (1403-1404), f. 15v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 15.

A la proposició feta per los honrats còsols que açí vol venir star i metge e si l'afermaran, och encara que lo senyor archabisbe hic vol fer venir i notable metge de València e li donarà cc florins, si la ciutat li vol donar alguna part de la pensió, l'onrat consell determena e comina als honrats còsols que ells afermen aquell metge que·ls serà semblant e que n'hajen aquella millor convinència que poran. E si lo juheu mestre Astruch, qui ara stà en la ciutat, se vol posar en rahó, que l'afermen axí com poran e·ls serà semblant. E si aquell gran metge que lo senyor archabisbe vol fer venir hic ve, que la ciutat li puscha dar L florins de pensió cascun any, donant lo senyor archabisbe cc florins e lo capítol L e no en altra guisa.

53

1404, juny, 17

Albarà de clavaria de la primera paga de la pensió anual d'Astruc Bonjuha Baró, metge jueu: deu lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 20 (1404-1405), f. 55v-56r.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 15.

En Bernat Martí, clavari, etc., dats e pagats a mestre Astruch Baró, metge de la ciutat, d'aquelles xx lliures qui la ciutat li dóna de pensió cascun any, ço és a saber, per la intrada d'aquest any qui comença lo primer dia del mes de juny, deu lliures. E recobrats d'ell ensemps ab lo present albarà de reebuda. De pagar salaris e pensions acustumades havem poder per determinació de consell celebrat a xvii d'abril prop passat. Scrit en Tarragona, a xvii de juny l'any m cccc quatre.

54

1405, gener, 29

El Consell de Tarragona pren en consideració el que li demana Astruc Bonjuha Baró, metge jueu, i accepta de retribuir-lo en una sola paga i li dóna permís perquè cada any, durant els tres mesos d'hivern, s'absenti de la ciutat per ampliar la seva formació mèdica mentre el substitueix el seu pare, també metge.

Llibre del consolat, 20 (1404-1405), f. 19r.

Publicat parcialment en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 16.

A la supplicació donada en consell per mestre Astruch Bonjuha Baró, metge pensionat de la ciutat, continent que la pensió de xx lliures que la ciutat li dóna, que axí com la li donen en dues pagues la li donen en una. Ítem que com ell vulla oir per algun temps medecina en latí e haja pare metge de física, que li donen la letra que, ell faent star e habitar lo dit seu pare en la dita ciutat per lo temps que y serà absent, se puxa absentar de la ciutat per tres meses de l'ivern cascun any. L'onrat consell determena e comana als honrats cònsols que li atorguen la supplicació axí és segons a ells serà vist fahedor.

55

1405, febrer, 23

Albarà de clavaria de la segona paga de la pensió anual d'Astruc Bonjuha Baró, metge jueu: deu lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 20 (1404-1405), f. 62v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 16, nota 30.

En Bernat Martí, etc., dats e paguats a maestre Astruch Bonjuha Baró, metge pensionat de la ciutat, per la segona paga del primer any de son darer afermament, qui finarà lo primer dia de juny prop vinent, deu lliures. E recobrats d'ell ensemps ab lo present albarà de reebuda. De pagar pensions e mesions acustumades havem poder per determinació de consell celebrat a xvi d'abril prop passat. Escrit en Terragona, a xxiii de ffebrer l'any m ccc [sic] quinto.

Jacme Çabater. Ramon Banastull. Bernat Joya.

56

1405, març, 10

El Consell de Tarragona manifesta la seva satisfacció pels serveis que Astruc Bonjuha Baró, metge jueu, ha prestat a la ciutat i encomana als cònsols que li confirmin la renovació del contracte.

AHT, *Llibre del consolat*, 20 (1404-1405), f. 20v-21r.

Publicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 16.

57

1406, febrer, 10

Àpoca de divuit lliures i quinze sous que Mossé de Camprodon, jueu de Tarragona, ha rebut del clavari de la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 21 (1405-1407), f. 35r.

Ego, Mosse de Campredon, iudeus civitatis Terracone, confiteor habuisse et recepisse a vobis venerabile Petro Tost, clavario etc. decemocto libras et quindecim solidos Barchinone racione annue pensionis illius censualis consimilis peccunie quantitatis quod universitas *et cetera* faciunt et prestant venerabile Asberto de Montergull, domicello domiciliato in villa de Santa Columba de Queralto, annuatim solucionem in festo Beate Marie ffebruarii. De quibusquidem decemocto libras et quindecim solidos habeo locum, ius et cessione a dicto venerabile Asberto de Montergull cum publico instrumento, acto Terracone tercia die iulii anno a Nativitate Domini m^o cccc^o quinto et clauso per discretum Petrum Çabaterii, notarium publicum Terracone infrascriptum. Quod instrumentum vobis restituo sanum et sincerum. Et sunt de solucione dicti festi proxime lapsi. Et ideo presens vobis per Petrum Campredon *et cetera*. Scriptum Terracone, x mensis ffebruarii anno m^o cccc^o sexto.

Testes: Discretus Bernardus Serreti, presbiter, et Guillermus Mercer, scriptor Terracone.

58

1406, juliol, 5

El Consell de Tarragona encomana als cònsols que facin de mediadors entre Astruc Bonjuha Baró i Jafudà Cofèn, jueus de la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 22 (1406-1408), f. 7v.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 935-936.

Sobre una qüestió que és entre mestre Astruch e en Jafudà Cofèn, juheus, la qual fon proposada en consell. L'onrat consell determena e comana als honrats cònsols que ells, aytant com en ells sia, facen e procuren que los dits juheus se pacifiquen e llurs qüestions e debats cessen.

59

1406, juliol, 5

El Consell de Tarragona accepta pensionar un nou metge sense que això afecti el contracte que ja té amb Astruc Bonjuha Baró, metge jueu.

AHT, *Llibre del consolat*, 22 (1406-1408), f. 7v.

Ítem com fos proposat en consell per part de mestre Johan Pagès, metge, que ell vol venir estar en Terragona e demana que li sia donada alguna pensió, l'onrat consell de termena e comana als honrats còsols que si mestre Johan Pagès vol venir star e practicar en la ciutat, que ells li donen alguna pensió axí com millor avenir-se poran ab ell, a 1 any e no resmenys, per major comport de la ciutat, qui és pobra. Que los còsols ne parlen al capítol, si volrà participar en la pensió del dit maestre Johan Pagès e hi facen llur diligència. Emperhò, com fer non vullen, que bonament se avinguen ab lo dit mestre Johan a 1 any, segons dit és, ell posant-se en bona rahó e comport.

Emperhò que per la dita pensió no ces la pensió de mestre Astruch Baró, juheu, ell fahent ço que fer deu e vivint e usant com a bon metge e bon hom.

60

1406, novembre, 4

Albarà de clavaria del pagament de la pensió anual d'Astruch Bonjuha Baró, metge jueu: vint lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 22 (1406-1408), f. 44r.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 16, nota 30.

En Ffrancesch Cerdà, clavari, etc., dats e pagats a mestre Astruch Bonjuha Baró, juheu, metge pensionat per la dita ciutat, vint lliures Barchinone de sa pensió de l'any present, les quals li foren promeses per los honrats en Jacme Çabater, Ramon Banastull e Bernat Joya, lavors còsols de la dita ciutat, havents d'açò plen poder per determinació de consell per quatre anys, ço és, cascun any en lo mes de noembre en una paga, segons aquestes coses e altres en l'afferment del dit mestre Astruch o en la carta d'aquest feyta en Terragona, en poder del discret en Pere Çabater, notari públich de Terragona, a tretze dies del mes de març any M CCCC e cinch, són largament contengudes. E recobrats, etc. Escrit en Terragona, a quatre de noembre any M CCCC e sis.

61

1407, juliol, 28

Albarà de clavaria de la segona paga de la pensió anual d'Astruch Bonjuha Baró, metge jueu: deu lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 23 (1407-1408), f. 39v-40r.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 16.

En Pere Banastull, clavari l'any present de la ciutat de Terragona, dats e pagats a mestre Astruch Bonjuha Baró, metge pensionat per la dita ciutat, deu liures Barchinone qui li resten a pagar de sa pensió de l'any prop passat, qui finí lo darrer dia de maig prop passat. La qual és vint liures, les quals li foren promeses per los honrats en Jacme Çabater, Ramon Banastull e Bernat Joya, lavors cònsols de la dita ciutat, havents plen poder d'açò per determinació de consell, qui l'afermaren a quatre anys, ço és, cascun any pagadores al dit maestre Astruch en lo mes de noembre en una paga, segons aquestes coses e altres en l'afermament del dit mestre Astruch o en la carta d'aquest feta en Terragona, en poder del discret en Pere Çabater, notari públich de Terragona, a XIII dies del mes de march any M CCCC e cinch, són largament contengudes. E recobrats d'ell, ensemps ab lo present, de les dites deu liures albarà de reebuda. Scrit en Terragona, a XXVIII de juny any M CCCC VIIº.

62

1407, octubre, 29

Albarà de clavaria del pagament de la pensió anual d'Astruc Bonjuha Baró, metge jueu: vint lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 23 (1407-1408), f. 41r.

En Pere Banastull, clavari l'any present de la ciutat de Terragona, segons la carta de l'afermament que la ciutat féu a maestre Astruch Bonjuha Baró, metge pensionat, la ciutat tenguda donar cascun any durant l'afermament vintigü libras en lo mes de noembre en i paga, per què, servant la dita carta, dats e pagats al dit maestre Astruch en lo mes de noembre les dites vint liures per lo present any de nostre consolat. E recobrats, etc. De pagar pensions acostumades havent poder per determinació de consell celebrat a VIIIº d'abril prop passat. Scrit en Terragona, a XXVIIIº d'octubre l'any M CCCC set.

63

1408, setembre, 17

El Consell de Tarragona encomana als cònsols i al procurador reial que revoquin la llicència de vendre farina que el mostassaf concedí a Vidal Saportella, jueu de la ciutat, i que ho prohibeixin també a la resta de jueus de Tarragona.

AHT, *Llibre del consolat*, 24 (1408-1409), f. 9v.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 936; F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 285.

Publicat en G. SECALL, *Les jueries medievals tarragonines*, p. 542, doc. VIII.

64

1408, novembre, 5

Albarà de clavaria del pagament de la pensió anual d'Astruc Bonjuha Baró, metge jueu: vint lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 24 (1408-1409), f. 45v-46r.

Indicat a J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 16, nota 30.

En Johan Laver, clavari, etc., dats e pagats a mestre Estruch Bonjuha Baró, metge pensionat de la ciutat, per la sua pensió d'un any, la qual segons la carta de son affermament li deu éser pagada cascun any en lo mes de noembre en una paga, viginti libras per la pensió del present any de nostre consolat. E recobrats en la paga del dit mestre Struch ensemps ab lo present albarà de rebuda. De pagar pensions acostumades havem poder per determinació de consell celebrat a xxvii d'abril prop passat. Scrit en Terragona, a v de noembre l'any m cccc octavo.

65

1409, novembre, 19

Època de Mossé de Camprodon, jueu de Tarragona, en què reconeix haver rebut catorze lliures, vuit sous i deu diners del clavari pel pagament d'un censal.

AHT, *Llibre del consolat*, 25 (1409-1411), f. 32v.

Ego, Mosse de Campredon, iudeus, habitator civitatis Terracone, habens locum, ius et cessionem de censuali subscripto a Bernardo Cervera, beneficiato in ecclesia Urgellensi, de beneficio instituto per venerabilem Raimundum Cervera, quondam, prout patet publico instrumento inde acto Terracone octava die ianuarii anno presenti et infrascripto, confiteor habuisse munerando a vobis, venerabile Simone d'Almenara, clavario etc. quatuordecim libras, octo solidos et decem denarios Barchinone, quas universitas etc. dicto beneficiato et eius beneficio de censuali mortuo singulis annis in

festo Sancti Bartholomei. Et sunt de solucione dicti festi proxime lapsi. Et ideo presens etc. Scriptum Terraconem, xviii^a die novembris anno a Nativitate Domini millesimo cccc^o nono.

Testes: Anthonius Solà et Petrus Campredon, notarius Terracone.

66

1409, novembre, 25

Albarà de clavaria del pagament de la meitat de la pensió anual d'Astruc Bonjuha Baró, metge jueu: deu lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 25 (1409-1411), f. 16r.

En Simon d'Almenara, clavari, etc., segons la carta de l'afermament que la ciutat féu de mestre Astruch Bonjuha Baró, juheu, metge de la ciutat pensionat, la dita ciutat li és tenguda de donar cascun any del dit afermament per pensió vint lliures per tot lo mes de noembre, segons en la carta del dit afermament largament se conté, per què dats e pagats al dit mestre Astruch de present deu lliures de les dites vint lliures d'aquest mes de noembre present. E recobrats d'ell ensemps ab lo present albarà de rebuda. De pagar pensions acostumades havem poder per determinació de consell celebrat a xviii d'abril prop passat. Escrit en Terragona, a xxv de noembre l'any m cccc nono.

67

1409, desembre, 23

Albarà de clavaria del pagament de la part restant de la pensió anual d'Astruc Bonjuha Baró, metge jueu: deu lliures.

AHT, *Llibre del consolat*, 25 (1409-1411), f. 17r-v.

Citat en J. SÁNCHEZ REAL, *Los médicos de Tarragona*, p. 16, nota 30.

En Simon d'Almenara, etc., dats e pagats a mestre Astruch Bonjuha, juheu, metge pensionat de la ciutat, deu lliures que li resten a pagar d'aquelles vint lliures que pren de pensió l'any, les quals, segons la carta de son afermament per nosaltres vista, li eren pagadores en lo mes de noembre prop passat. E recobrats d'ell ensemps ab lo present albarà de rebuda. De pagar pensions acostumades havem poder per determinació de consell celebrat a xviii d'abril prop passat. Escrit en Terragona, a xxiii de deembre l'any m cccc nono.

68

1410, desembre, 17

Al davant de la nova de l'entrada de l'exèrcit francès al Principat, el consell de Tarragona proposa algunes millores de la muralla de la ciutat. S'esmenta la portella dels Jueus.

AHT, *Llibre del consolat*, 26 (1410-1411), f. 17v.

Ítem prop lo portal d'en Vilavert, a la portella dels juheus e torra del Cabistol.

69

1412, abril, 15

El Consell de Tarragona determina proveir l'aljama dels jueus de la ciutat durant el repartiment de forment, però acorda sollicitar el parer dels juristes sobre l'autorització que aquesta li ha formulat de fer conserva de carn de moltó i ovella, a semblança de la cansalada dels cristians.

AHT, *Llibre del consolat*, 28 (1412-1413), f. 5r.

Citat en F. CORTIELLA. *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 285.

Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 936; G. SECALL, *Les jueries medievals tarragonines*, p. 543, doc. IX.

70

1413, juny, 27

Albarà de clavaria del pagament de dos florins i mig d'or a Abram Mandil, jueu de Falset, en concepte de retribució per haver actuat de corredor en relació amb uns diners que Tarragona necessitava per a comprar gra.

AHT, *Llibre del consolat*, 29 (1413-1414), f. 42r.

En Johan d'Almenara etc., dats e pagats a n'Abram Mandil, jueu de Falçet, lo qual aviem tramès l'altre jorn d'ací a Falçet per cercar-nos mil florins, qui avia ops la ciutat a ops de comprar gra, hon a stat e treballat III jorns, per son salari e treballs dos florins e mig d'or d'Aragó. E recobrats d'él ensemps ab lo present albarà de rebuda. Scrit en Tarragona, a XXVII de juny any M CCCC e tretze.

71

1415, març, 18

El Consell de Tarragona estableix determinats avantatges fiscals per a un grup de persones que es vol establir a la ciutat: al convers Francesc Bertran l'eximeix de pagar pel vi que entri a Tarragona; a Françaï dels Oms i a la resta els concedeix franquesa dels béns immobles que hi adquireixin.

AHT, *Llibre del consolat*, 31 (1415-1416), f. 11v.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 3, p. 37.

Sobre certes franqueses que mestre Ffrancesch Bertran, convers, e en Ffrançoy dels Homs demanen a la ciutat, l'onrat consell determena que a mestre Ffrancesch Bertran sia feta gràcia, a certs anys solament, de metre vi, ell contribuhint ab la ciutat de sos béns segons los altres; d'en Ffrançoy dels Homs e de tots altres qui hic vullen venir estar, que pus contribuesquen ab la ciutat d'alguna certa e rahonabla cosa e de tots béns sients que hic acqueriran per qualsevulla manera que'ls sia feta franquesa a certs anys. Remetent açò als honrats cònsols presents e sdevenidors, que hi facen aquella milloramenta que poran.

72

1415, maig, 24

Albarà de clavaria del pagament de dos florins a mestre Joan de Sant Joan, convers, en concepte de subsidi per les despeses de dur un fill seu a batejar a València.

AHT, *Llibre del consolat*, 31 (1415-1416), f. 16r.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 3, p. 37; F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 286.

Publicat en G. SECALL, *Les jueries medievals tarragonines*, p. 568, doc. XXXII.

73

1415, juliol, 24

El Consell de Tarragona no concedeix a Vidal Saportella, jueu de la ciutat, la llicència de pregonar públicament el seu vi i amplia la negativa a la resta de jueus. Justifica la seva

posició en l'aspecte pecaminós inherent al fet d'honorar i afavorir els jueus i en el vet papal contra els qui així obren.

AHT, *Llibre del consolat*, 31 (1415-1416), f. 7v.

Indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 21; F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 285.

Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, III, p. 37-38; G. SECALL, *Les jueries medievals tarragonines*, p. 541, doc. VI.

74

1416, octubre, 17

El Consell de Tarragona accepta negociar determinades franqueses, de deu anys de durada, amb Lluís sa Garriga, convers de l'Aleixar, i amb altres conversos que es vulguin establir a Tarragona.

AHT, *Llibre del consolat*, 32 (1416-1417), f. 11r. En el *Llibre de la passada del mur* (1428-1429), f. 25r, apareix un tal «Luis ça Garriga» vivint «a la plaça de la juheria», molt a prop de «na Blancha, conversa».

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 3, p. 37.

A la proposició feta que com en Luys ça Garrigua, convers de l'Alexar, e alguns altres hic vullen mudar lurs domicilis e habitacions, si la ciutat los vol atorgar franqueses, l'honorat Consell determena e comana als honorats cònsols, presents e esdevenidors, per poblar la ciutat que ells, ensemps ab aquells III o IIII consellers de la ciutat que elegir hi volran, puguen fer e atorguar totes aquelles franqueses e libertats que'ls serà vist faedor, axí al dit en Luys ça Garrigua com a tots altres que se n'hic vendran star e habitar d'altres parts, mudant son domicili e habitació en la dita ciutat. La qual franquesa dure x anys e no més, avant tota franquesa cessant.

75

1417, abril, 21

El Consell de Tarragona constata la presència de jueus que, contravenint les ordinacions eclesiàstiques, viuen fora del call i disposa que siguin reclosos dins del barri jueu.

AHT, *Llibre del consolat*, 33 (1417-1418), f. 5r.

Indicat en F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 285.

Publicat parcialment en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 3, p. 56-57.

Sobre lo fet dels juheus, qui recusen appartar-se e encloure's en lo loch assignat segons les ordinacions de nostre senyor lo Papa, l'honrat Consell remès e comana lo dit fet als honrats cònsols, que facen deguda instància que·ls juheus serven les dites ordinacions e que sien apartats e reclosos, ministrant en açò totes messions e despeses.

76

1417, maig, 25

El Consell de Tarragona constata la presència de jueus que viuen fora del call i determina el nomenament d'un missatger que dugui al rei una petició d'expulsió dels jueus de la ciutat o, en cas que la petició no sigui acceptada, de recloure'ls i isolar-los dins del barri jueu.

AHT, *Llibre del consolat*, 33 (1417-1418), f. 6r-v.

Indicat en F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 286.

Publicat parcialment en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 3, p. 57; J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 21.

A la proposició feta per los honrats cònsols del fet dels juheus, qui no stan apartats segons forma de les ordinacions del Papa e del senyor Rei ni observen les dites ordinacions, ans stan en gran scàndel e perill de la ciutat, e axí matex de molts periudicis que sic fan a la població, privilegis e libertats de la ciutat per lo procurador reyal,⁷ e per ço seria bo que hi fos provehit, l'honrat Consell determena e comana als honrats cònsols e als honrats micer Guillem Maiol e en Berenguer Martí, jurista, e a les IIII persones dessús nomenades⁸ o a la maior partida, que ells elegesquen ı missatger o missatgers ydòneus e sufficients, lo qual o los quals trameten prestament al senyor Rei per suplicar lo que sia sa mercè vulla provehir que los juheus hic isquen, si posible és, com no·ls hic haian mester. E si açò no és posible, que almenys sien apartats e enclosos en loch covinent, que no y haia passatge, per esquivar tots scàndels e sinistres, e que stiguen sens salvaguarda com no sia sinó laç dels ciutadans e parany de tot sinistre e mal. E per fer exequar, tenir e servir totes les dites ordinacions e, axí matex, per prosseguir e mantenir e reduir a stament la nostra població, privilegis e libertats e tots perjudicis de

7. Bernat de Tamarit.

8. Joan Salmònia, Francesc Cerdà, el notari Pere Sabater i Ramon Safont.

la ciutat e per haver e impetrar totes provisions reyalis e altres necessàries. E los honrats cònsols que hi puguen ministrar salari o salaris e totes messions e despeses.⁹

Aprés, per vigor d'aquesta determinació, fon elet en missatger l'honrat micer Ramon de Salelles, lo qual anà a València al senyor rei e al senyor archabisbe.

77

1417, octubre, 2

Àpoca de setze lliures, tretze sous i quatre diners que Lluís sa Garriga, convers, ha rebut del municipi al lloc de Lluís de Requesens, per raó d'un deute que el tal Requesens havia contret amb Sa Garriga.

AHT, *Llibre del consolat*, 32 (1416-1417), f. 42r.

Ego, Ludovicus ça Garrigua, habitator Terracone, habens locum, ius et cessionem de censuali subscripto ab honorabile Ludovico de Requesen, milite, ut constat publico instrumento inde acto in castro d'Altafulla de licencia discreti Ffrancisci Magre, rectoris et notarii publici ecclesie dicti castri, die xxviii mensis octobris anno a Nativitate Domini m^o cccc^o quinto decimo et clauso per discretum Iohannem Fonoleres, auctoritate reverendissimi domini archiepiscopi per civitatem, diocesim et provinciam

9. Potser és en aquest context de forta oposició a l'aljama dels jueus de Tarragona que hem de situar un acord entre el rei i l'arquebisbe de Tarragona, que fou copiat sense data i en el qual apareix el nom de Berenguer Martí; veg. AHT, *Còpia de l'execució del procés entre Pere III i l'arquebisbe de Tarragona sobre qüestions econòmiques d'ambdues jurisdiccions* (1377-1378), f. 103r [cap. xvii] i f. 104v-105r [cap. xxxi]: en un acord sobre qüestions econòmiques posteriors a les del títol del llibre (inclòs al final del volum: f. 101r-105v), hi figuren un parell de capítols dedicats als jueus. «[Capítol] xvii. Ítem los juheus on sevol sían poblats són del for del senyor rey si donchs no ha licència d'aljama lo baró o prelat. E lo dit archabisbe, sens licència e títol, que no ha, vol conèxer dels dits juheus poblats en lo Camp e en açò és fet perjudici al senyor rey. Ítem més, en la ciutat streny-los en vitualyes e en vendre e comprar ultra lo baniment stablit per lo senyor rey. *Nisi doceatur quod sint de foro archiepiscopi iudicentur per regem et super alimentis sive deffendendi iuxta ordinationes domini regis.* [Capítol] xxxi. Ítem los juheus, per las constitucions fetas per lo rey en Fferrando [Ferran I d'Antequera (1412-1416)], ell són strets e arreconats per lo rey n'Alfonso [Alfons IV el Magnànim (1416-1458)] e, no contrestant la dita provisió real, l'archabisbe e los vaguers volen gitar los juheus fora la plaça assignada. És necessari que s'i provehesca. E axí mateix són strets que no poden haver vitualla ab lur diner e no-s deu axí sostenir, com les ditas constitucions no-ls hi strenyen. *Quia platea est communis et iurisdictio insolim est regis non habet districtum archiepiscopis expellendi et nimis victualia prohibendi cum sint de confederatis.*»

suam notarium publicum, confiteor habuisse munerando a vobis venerabile Petro Laccera, receptor generali peccuniarum dicte civitatis, illas sexdecim libras, tredecim solidos et quatuor denarios barchinonensem, quas universitas dicte civitatis facit et prestat dicto honorable Ludovico de Requesen annis singulis in festo Corporis Christi. Et sunt de solutione dicti festi proximi lapsi. Et ideo presens etc. Scriptum Terracone, die secunda mensis octobris anno a Nativitate Domini M^o CCCC decimoseptimo.

Testes: Inde sunt Laurencius Moya et Petrus Rossell, bracerius Terracone.

78

1418, juny, 15

El Consell de Tarragona no vol deixar impune l'agressió física que Joan de Llobets, lloctinent del procurador reial, va causar al metge convers Francesc Bertran, en ple carrer Major de la ciutat, i determina el nomenament d'un missatger que dugui la seva queixa al rei.

AHT, *Llibre del consolat*, 33 (1417-1418), f. 7r.

Indicat a E. MORERA, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 936.

Primo a la suplicació feta per los honrats còsols, que com ir en Johan de Lobets, axí com a lochtinent de procurador reyal, tota causa cessant, haia donat públicament al sol del carrer Maior i bufet a mestre Ffrancesch Bertran, metge e ciutadà de la dita ciutat, en gran injúria no solament d'ell mas encara de la cosa pública de la dita ciutat, per ço que hi sia degudament provehit per consell, lo dit honrat Consell determena e comana als honrats còsols e als honrats micer Guillem Maiol e en Berenguer Martí, jurista, advocats de la dita ciutat, e noresmenys als honrats en Berthomeu Çabater, n'Asbert Lorenc, en Johan Salmònia, en Johan de Torres, per mà maior; en Ffrancesch Cerdà, en Johan Laver, en Pere Çabater e en Jacme Ferrer, per mà migana; en Johan Feràndiç, en Johan Cortals, n'Anthoni Perpinyà, en Ramon Çafont, per mà menor, los quals tots o la major partida puguen, per la dita rahó e per totes altres rahons, injúries e molèsties, elegir e trametre missatger o missatgers al senyor Rei e perseguir en béns e en persones lo dit en Johan de Lobets, e encara en Bernat de Tamarit e lurs adherents e totes altres persones que ls sia vist faedor, virilment e rigorosa e ab gran esforç, e que en açò no sia res plant ni stalviat, ans sia en tal manera perseguit que del dit Johan de Lobets sia feta tal punició que a ell sia càstich e a altres exemple. E los honrats còsols que hi puguen ministrar tots salaris, messions e despeses.

Aprés, per vigor d'aquest consell, per les dites persones a açò depputades fou elet en missatger e tramès a València al senyor rey l'honrat n'Asbert Lorenc.

79

1419, maig, 23

Bonadona, esposa de Salamó Avenrogat, jueus de Tarragona, nomena procurador el seu marit a fi de percebre en nom seu set florins d'or de Juçef Teregano, jueu de Mequinensa, que li pertocaven dels béns de na Saulona, mare seva i primera esposa de l'esmentat Juçef.

AHT, *Llibre de procures i redacció d'èpoques (1418-1423)*, f. 65v.

Et ego, Bonadona,¹⁰ uxor Salamonis Avenrogat, iudei habitatoris civitatis Terracone, ex certa scientia mea facio et constituo procuratorem meum certum et specialem vos, dictum Salamonem, virum meum, videlicet ad petendum, exhigendum et recipiendum per me et nomine meo a Juçeff Teregano, iudeo loci de Miquinence, illos septem florenos boni auri Aragonie recti ponderis ad quos secum nomine meo composuistis pro quibusvis iuribus michi pertinentibus in bonis de na Saulona, quondam, uxoris sue matrisque mee ex primo matrimonio, quam compositionem ratam et gratam habeo firmiter cum presenti et etc. Quoddam velum auri quod sibi dudum comendavi et inde apocha et apochas, albarana, absoluciones et diffiniciones de predictis et de omnibus iuribus michi pertinentibus in bonis dicte quondam matris mee etiam medio iuramento quod in animam meam possitis prestare vallatas faciendum et firmandum et quamcumque obligationem michi de predicta quantitate factam cancellandum seu cancellari consentiendum. Et si opus sit ignotumque iudicio propterea comprehendendum et de iuribus meis decendum emparasque et execuciones faciendum et eas solvendum et relaxandum. Et demum *et cetera*. Vobis *et cetera*. Promittens *et cetera*. Obligo *et cetera*. Actum Terracone, xxiii die madii anno a nativitate Domini MCCCC^o xviii^o etc.

Testes: Ffranciscus Comes, scriptor, et Juçeff Baruch, iudeus Terracone.

80

1422, març, 12

El Consell de Tarragona decideix enviar un missatger a Barcelona per tractar del pagament de la cena a què la ciutat estava obligada i de la manera com cristians i jueus hi havien de contribuir.

AHT, *Llibre del consolat*, 37 (1421-1422), f. 17r-v.

10. Senyal de ferma al damunt.

Primerament a la proposició feta per los honrats cònsols, que·ls parria cosa molt necessària que trametessen i missatger a Barchinona, al senyor archabisbe, per tenir-lo aprop e prosseguir, si ell ho consellava, lo greuge de la cena, majorment com, segons se diu, les corts stiguen en punt de finir e concloure, e no resmenys per aclarir, ab lo dit senyor, com se deuen haver los cristians en la conversació ni contribució dels juheus per esquivar totes sentències de vet e perill de les ànimes de cascuns, lo dit honrat Consell determenà e elegí en missatger l'honrat en Berthomeu Çabater, lo qual vaia e sia tramès a Barchinona per los dits affers ab bon memorial e sufficients informacions, e tinga a prop lo senyor archabisbe e treball en los dits affers, segons de sa providència e bona diligència lo dit Consell confia. Donant poder als honrats cònsols de ministrar sobre aquests affers tots salaris e messions necessàries e oportunes.

81

1422, setembre, 10

El Consell de Tarragona contribueix econòmicament a la conversió d'uns jueus amb vint-i-quatre florins.

AHT, *Llibre del consolat*, 38 (1422-1423), f. 8r.

Indicat en F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 286.

Publicat en G. SECALL, *Les jueries medievals tarragonines*, p. 569, doc. xxxiv.

82

1423, maig, 14

Joan d'Avinyó, mercader de Tarragona, nomena procurador seu Jucef Teragano, jueu de Tarragona, per tal de reclamar els quatre-cents vint sous jaquesos que li deuen uns veïns de Gandesa.

AHT, *Llibre de procures i redacció d'èpoques (1418-1423)*, f. 22r.

Et ego, Johannes d'Avinyó,¹¹ mercator civitatis Terracone, ex certa sciencia facio, constituo et ordino procuratorem meum certum et specialem vos, Juceff Teragano, judeum habitatorem Terracone, licet absentem tanquem presentem, videlicet ad pe-

11. Senyal de ferma al damunt.

tendum, habendum, exhigendum et recipiendum peccunie in nomine meo illos quadringentos viginti solidos jaccenses, quos michi debent Bernardus Salvetat et uxor eius, Pasquala, vicini et habitatores ville Gandesie, cum instrumento debitorio acto in dicta villa Gandesie vicesima prima die augusti anno a nativitate Domini millesimo cccc^o xxi^o et clauso per discretum Petrum Pascasii, publicum regia auctoritate notarium regentem scribania ville Gandesie per discreto Bernardo Vitalis, notario eiusdem. Et inde apocha et apochas atque absoluciones, fines et cessiones faciendum et firmandum dictumque instrumentum debiti restituendum, cancellandum et annullandum et per eisdem in quocumque iudicio et coram quibusvis officialibus et iudicibus ecclesiasticis et secularibus quocumque officio et auctoritate fungentibus comparendum, agendumque [...] hostendendum et exhibendum emparas et scripturas et cetera. Et ab eis *et cetera*. Apelos petendi et apelantes *et cetera*. Protestandi *et cetera*. Et demum *et cetera*. Vobis *et cetera*. Ratum *et cetera*. Obligatum *et cetera*. Actum Terracone, die xiiii madii anno predicto.¹²

Testes: Marchus Cases et Ffranciscus Comes, scriptor, cives Terracone.

83

1430, juliol, 8

Albarà de clavaria del pagament de deu sous a Lluís sa Garriga, convers, per haver-se fet càrrec de la imposició de la mercaderia durant els dies que sortí a encant i no fou adquirida per ningú.

AHT, *Llibre del consolat*, 46 (1430-1431), f. 30v.

N'Arnau Cenrós, clavari, etc., dats e pagats a n Luís ça Garriga deu sous barchinonins los quals li havem tatxats o adjudicats per son salari e treballs de collir e regir la imposició de la mercaderia de la dita ciutat xiiii dies que la havem trigada a comanar, per ço com se encantava e no s'és poguda vendre. E recobrats, etc. Scrit en Terragona, a viii de juliol de l'any m cccc xxx.

12. Any 1423, veg. f. 21v.

84

1431, febrer, 12

Albarà de clavaria del pagament de vint-i-cinc sous a Lluís sa Garriga, convers, per haver intentat aconseguir forment per a la ciutat de Tarragona.

AHT, *Llibre del consolat*, 46 (1430-1431), f. 26v-27r.

N'Arnau Cenrós, clavari, etc., dats e pagats a n Luís ça Garrigua per son salari e treballs e despesa que ha feta en anar a la ciutat de Leyda, si poguera capçar i contracte de forment que's menava entre la ciutat e en Ferrando de Bardaxa, lo qual no ha haüt loch per tant com semblava massa car, vint e cinch sous barchinonins. E recobrats, etc. Scrit en Tarragona, a XII de ffebrer de l'any M CCCC trenta e hun.

85

1434, agost, 30

El Consell de Tarragona aprova la petició que li ha fet l'aljama de la ciutat de poder degollar diàriament un moltó o una altra carn, tanta com en necessitin, sempre que no es barreji amb la que es ven als cristians.

AHT, *Llibre del consolat*, 50 (1434-1435), f. 11v.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 2, p. 936, nota 1; F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 285. Publicat en G. SECALL, *Les jueries medievals tarragonines*, p. 543, doc. x.

86

1434, agost, 30

El Consell de Tarragona accepta la petició que li ha fet l'aljama de la ciutat de poder degollar un o més moltons o una altra carn, sempre que no es barreji amb la que es ven als cristians.

AHT, *Llibre del consolat*, 50 (1434-1435), document solt núm. 8.

A la proposició dels honrats cònsols sobre los juheus, que demanen que puguen degollar i moltó o altre carn o dos o tants com n'agen mester, lo dit honrat Consell

determina que, ab que los juheus tinguen la carn apartada e que no's mescle ab la carn de les taules dels cristians, puguen degollar tanta carn com se vullen.

87

1456, maig, 10

Albarà de clavaria del pagament de tres sous a Joan Marí, responsable de les obres públiques de Tarragona, per haver reforçat la porta de la portella dels Jueus.

AHT, *Llibre del consolat*, 67 (1455-1456), f. 12v.

En Nicholau Albanell, clavari, etc., donats e pagats a'n Johan Marí, obrer de la dita ciutat, les quantitats deval scrites, ço és, primo tres sous, los quals ells ha paguats per fer dues barres de ferro a la portella dels juheus e un clau gran per clavar la barra de la dita portella ab la porta perquè la dita portella stigués tanquada per custòdia de la ciutat e singulars d'aquella. [Continua amb altres pagaments que no tenen res a veure amb jueus.]

88

1462, juny, 28

Albarà de clavaria del pagament de cinc sous a Pere Domènech i Joan lo Brogunyó, mestres de cases, per haver arreglat la portella dels Jueus.

AHT, *Llibre del consolat*, 70 (1462-1463), f. 8r.

En Pere Serra e Nicholau Albanell, etc., donats e pagats en Pere Domènech e mestre Johan lo Brogunyó, mestres de cases, trenta e sinch sous barchinonins a ells deguts e pertanyents, ço és, per sexanta pedres de bonbarde, trenta sous, e per adobar la portella dels juheus, sinch sous. E cobrats, etc. De pagar e ministrar la dita despesa havem poder per determinació de consell celebrat a xv de maig prop passat. Scrit en Terragona, a xxviii de juny any mil cccc lx dos.

89

1475, abril, 6

Els cònsols de Tarragona accepten la incorporació d'un convers, Pere Macip, dins del grup de consellers de mà mitjana, deixant constància notarial que, amb aquest fet, que no es donava des de feia molts anys, no es vol perjudicar els privilegis de la ciutat ni tampoc es pretén establir cap precedent.

AHT, *Llibre del consolat*, 80 (1475-1477), f. 3v. Pere Macip apareix en la nòmina dels consells següents: 15/06/1475 (f. 5r); 30/06/1475 (f. 7r); 24/07/1475 (f. 8r); 27/07/1475 (f. 9r); 04/09/1475 (f. 12r); 18/11/1475 (f. 13r); 09/01/1476 (f. 15r); 27/03/1476 (f. 16r); 01/04/1476 (f. 18r); 15/03/1476 (f. 21r); 05/02/1478 (f. 24r); 18/11/1477 (f. 25r); 02/11/1477 (f. 26r); 07/08/1475 (f. 29r); 19/11/1475 (f. 29v); 20/11/1475 (f. 30r); 28/12/1476 (f. 30v).

Indicat en F. CORTIELLA, *Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona*, p. 286-287.

Digous, a vi del mes d'abril any mil cccc lxx cinch, los honorables en Simon Lorenç, Ffrancí Miró e Anthoni Banestull, cònsols l'any present de la ciutat de Terragona, donaren la nòmina dels xxxxv consellers dessús scrits, en la qual és continuada per conseller de mà migana en Pera Macip, lo qual no és crestià de natura. E per quant ha molts anys passats que no s trobe que convers entràs en lo Consell de la ciutat, han manat a micer Ffrancí Çabater, notari e scriva del consolat de la dita ciutat, que l'admissió del dit Pera Macip han feta aquesta veguada per çerts bons respectes, no entenen en res perjudicar privilegis, ordinacions o consuetuts de la ciutat, hans volen romanguen ab sa intregritat e força e que no puga ésser en sdevenidor tret a conseqüència.

90

1481, novembre, 10

A l'inici de l'acurada descripció de la «forma de l'entrada que la sereníssima senyora reyna dona Elisabet, reyna de Castella e d'Aragó, etc. e muller del sereníssim senyor rey don Ferrando» féu a Tarragona, juntament amb el seu marit, hi apareixen uns topònims jueus: «lo fossar dels jueus» (f. 7v) i «lo pati de la portella dels jueus» (f. 7v).

AHT, *Llibre del consolat*, 83 (1481-1482), f. 7r-8r.

Publicat en J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 19 i 25.

1488, abril, 21

Inventari dels béns que el difunt Sullam de Saporta, sastre jueu de Tarragona, tenia a les cases i botiga del call de la ciutat.

AHT, Joan Comes, *Inventarium bonorum Sullam de Çaporta* (1488).

Indicat en I. COMPANYS, *Catàleg dels protocols notariais de Tarragona (1472-1899)*, p. 140.

[f. 1r] Inventarium bonorum que fuerunt Sullam de Caporta, quondam, iudei.

[f. 2r] Die XXI aprilis anno a nativitate Domini M^o CCCC^o LXXXVIII°.

Inventarium factum de bonis Sutlam de Çaporta, quondam, iudey ab intestato defuncti, per Gentou de Çaporta, iudeum, ut¹³ curatorem una et¹⁴ in solum cum Sutlam de Çaporta, iudeo, datum et assignatum dictis bonis per honorabilem curiam secularem dicte civitatis.¹⁵ Die quod habuit exordium die XXI aprilis anno a nativitate Domini M^o CCCC^o LXXXVIII°.¹⁶

Primo dues¹⁷ cases o alberchs ab dos portals de fora en lo carrer de la Vilanova obrints e un altre que trau porta dins la clausura de la juheria e contiguus. Lo hu dels quals, ço és, lo que trau porta en lo carrer de la Vilanova, se té sots directa senyoria d'en Gulabert Negre a cens de x sous quiscun any en cert terme. E l'altre, prop de dita botiga,¹⁸ sots directa senyoria de mossèn Nicholau Torn, prevere, a cens de II sous quiscun any pagadors en cert terme. E afronta d'una part ab casa de Mossé Rodrich e d'altra part, ab casa d'en Moliner,¹⁹ pagès, e d'altra, ab casa dels hereus de Davit Fadze-
ra e d'altra part, ab casa d'en Astruch de Çaporta e ab lo carreró de la Vilanova e ab carreró de la juheria.

[f. 2v] En lo menjador o entrada de la casa que trau porta a la Vilanova:

[1] Et primo un cofre groch e borellat de fora ab pany sobre pany de loba e clau. Dins lo qual foren atrobades les coses següents:

[2] Primo unes tovalles scacades de drap de li, de largaria de cana e miga, noves.

[3] Ítem unes altres tovalles scacades, semblants a les propdites.

13. Segueix: *tutorem*.

14. Segueix: *dictis bonis datum*.

15. Segueix: *presenti*.

16. Paràgraf sencer escrit al marge esquerre.

17. Al text original s'hi pot llegir encara el numeral *una*, que no concorda amb el context immediat, i, escrit a sobre de la línia, el numeral *dos*, que hem preferit per a la nostra transcripció.

18. Segueix: *a cens*.

19. Segueix: ~~ortto~~ [là].

[4] Ítem una²⁰ peça de tovalles scacades en què ha tres tovalles de drap de stopa, noves.

[5] Ítem unes tovalles cobri taulars barrades, de cotó, ab barres blaves de drap de li, de largària de dues canes.

[6] Ítem un davant lit de fil enpua ab listes de filera e cotó per mig, de largària de dues canes.

[f. 3r] [7] Ítem un lançol de drap de li, prim, de tres teles, bo.

[8] Ítem un parell de lançols de tramat, de tres teles quiscú, nous.

[9] Ítem un altre parell de lançols de tramat, de dues teles e miga quiscú, nous.

[10] Ítem un lançol de tres teles de tramat, bo e nou.

[11] Ítem un altre parell de lançols de dues teles e miga, de drap de stopa, nous.

[12] Ítem unes tovalles scacades de drap de li, listades de cotó ab listes blaves per mig, de largària de dues canes.

[13] Ítem una peça de drap de li, tira cinch canes e hun palm, bo.

[14] Ítem una peça de drap de tramat, tira tres canes, bo e nou.

[f. 3v] [15] Ítem una peça de drap de trames, de largària de tres canes e miga, nou.

[16] Ítem una peça de lens, tira quatre canes e tres palms, bo e nou.

[17] Ítem una cana e miga de lens prim, nou.

[18] Ítem dues canes de lens prim, bo e nou.

[19] Ítem sis palms de tramat, bo.

[20] Ítem tres cosos de camisa de dona ab ses mànigues, de tramat grosser.

[21] Ítem quatre tovalloles de filera, rexades, ab randes de filera al cap.

[22] Ítem una tovallola de²¹ lens ab ses randes de filera al cap.

[23] Ítem dues tovalloles de fil enpua, obrades entorn ab algunes obres sense randes, bones.

[f. 4r] [24] Ítem una tovallola de fil empua ab caps o randes als caps de filera, bona.

[25] Ítem set torquaboques scacats, bons.

[26] Ítem dues terradelles de juhia noves, ab caps de seda negra, bones, de fil enpua.

[27] Ítem cinch terradelles de juhia, de fil empua, ab caps de seda.

[28] Ítem dos trossos de lens de tres palms de largària quiscú.

[29] Ítem un mocador de drap de tela de dos palms de larch.

[30] Ítem dos ligars de vels de dona, de cotó, migansers.

[31] Ítem dos capellets de minyona: lo hu ab franga d'or e l'altra ab veta jugada.

[32] Ítem una beatilla de seda cuyta, ja mig usada.

[33] Ítem²² un cosset de seda ab franga entorn morada.

[f. 4v] [34] Ítem dues capellines d'home, de drap de lens, bones.

[35] Ítem un trescoll de dona, miganser.

20. Repeteix: *una*.

21. Segueix: *filera*.

22. Segueix: *dos*.

- [36] Ítem dues agulles de juhia d'argent daurades, la huna trencada.
- [37] Ítem un cofrenet²³ molt petit, sens cubertor, ab pany, pintat de fora.
- [38] Ítem un cofrenet miganser de València, fet a forma de tomba, pintat de fora, ab pany sobre pany e clau, dins lo qual fou atrobat lo que's segueix:
- [39] Primo un parell de lançols de drap de stopa, de tres teles, nous.
- [40] Ítem un altre parell de lançols de drap de stopa, de tres teles, nous e bons.
- [41] Ítem un lançol vell, foradat en alguns lochs, de²⁴ tres teles.
- [42] Ítem un altre lançol ja usat, de stopa, de dues teles e miga.
- [f. 5r] [43] Ítem tres camises de drap de lens, oldanes, d'home.
- [44] Ítem una terradella vella de juhia, de fil enpua.
- [45] Ítem un altre cofre vell, groch e borellat de fora, ab pany sobre pany e clau, dins lo qual fonch atrobat lo que's segueix:
- [46] Primo un gipó de saya negra ab lo collar de drap negre, del dit defunct, ja usat.
- [47] Ítem una gonella de palmella blava ab la forradura de drap blau entorn,²⁵ la qual és de na Regina, muller del dit defunct.
- [48] Ítem un altra gonella²⁶ de color de gíngebre ab la forradura de drap blanquinós, la qual és de la muller del dit defunct, ja mig usada.
- [49] Ítem unes faldetes de drap vert scur ab la forradura de drap blanquinós, la qual és de la muller del dit defunct.
- [f. 5v] [50] Ítem un mongil de drap de pebret de la muller del dit defunct, ja usat.
- [51] Ítem un mongil negre sens mànagues de la muller del dit defunct.
- [52] Ítem un passatemps de pebret de la muller del dit defunct.
- [53] Ítem un mantell negre forrat de terçanell de la muller del dit defunct.
- [54] Ítem una cloxa de drap de mescla de Çaragoça, color de Bruges, nova.
- [55] Ítem una altra cloxa de vert clar, ja oldana, del dit defunct.
- [56] Ítem un caperó negre²⁷ de juheu del dit defunct.
- [57] Ítem un sayo negre vell del dit defunct.
- [58] Ítem un altre sayo de mescla vell del dit defunct.
- [f. 6r] [59] Ítem un altre sayo de drap de mescla ab guans, lo qual és de Struch de Çaporta, fill del dit defunct, lo qual és de present a Móra.
- [60] Ítem una gonelleta de drap gris ja usada de Bonafilla, filla del dit defunct.
- [61] Ítem sis palms e mig de palmella blava bona, de València.
- [62] Ítem una robeta petita de Benvenist, fill del dit defunct.
- [63] Ítem un camisol de drap morat scur, ja usat, del dit defunct.

23. Segueix: *pintat*.

24. Segueix: *dues*.

25. Segueix: *de*.

26. Segueix: *ging*.

27. Mot supralineat.

- [64] Ítem un²⁸ tardo de drap blanquinós, vell, del dit Struch de Çaporta, fill del dit defunct.
- [65] Ítem un mantell de drap negre de dol de la muller del dit defunct.
- [66] Ítem una caxa migansera de fusta de noguer grossa, per a navegar, ab son pany sobre pany e clau, dins la qual fonch atrobat lo que's segueix, ço és
- [67] una²⁹ [f. 6v] cara de travesser de fustany, barrat ab listes blaves per larch, bo e nou.
- [68] Ítem un sostpeal o armari de fusta, molt vell, ab dues portetes ab son forrellat, buyt.
- [69] Ítem un ligar de vels de cotó ja sotils.
- [70] Ítem una terradella vella³⁰ e squinçada de juhia.
- [71] Ítem hun stoig de drap de cànem.
- [72] Ítem un altre stoig vell e apedaçat en alguns lochs.
- [73] Ítem tres cadires xiques de dona.
- [74] Ítem tres cadires plegadisses grans.
- [75] Ítem una bancha redona.
- [f. 7r] [76] Ítem una tauleta redona molt petita.
- [77] Ítem un banch gros, de quatre petjes.
- [78] Ítem dues burgueres d'aram.
- [79] Ítem uns ferros migansers per a cuynar.
- [80] Ítem un canalobre de ferro, vell.
- [81] Ítem una castanyeta de vidre, cuberta de sarga.
- [82] Ítem una gabieta per agualles.
- [83] Ítem un martellet de ferro.
- [84] Ítem una grexonera de terra.
- [85] Ítem un scambell xich, dolent.
- [86] Ítem viii^o lliures de fil de lens entre capdell [e] rams, ja cuyt.
- [87] Ítem³¹ huyt lliures de fil de stopa, en capdells.
- [f. 7v] [88] Ítem dues lliures e miga de fil de li, en rams.
- [89] Ítem viii^o lliures de fil de stopa, en rams.
- [90] Ítem hun trespont, ple de pèl de boch, ab la cuberta e sotana de fustany cosse- ril, ja usat.
- [91] Ítem un coxí, ple de fluxell, sens cuberta.
- [92] Ítem hun lumaner de lautó, lo qual³² stà penyora per Bonysach, juheu, per ii sous.
- [93] Ítem unes tovalles scacades, de largària d'una cana e migt, ja usada.

28. Segueix: *capus de drap*.

29. Segueix repetit: *una*.

30. Segueix supralineat: *de juhia*.

31. Segueix: *x lliures*.

32. Segueix: *segons digu*[en].

[94] Ítem sis tovalles: les tres scacades e les altres listades ab listes blaves, de largària d'una cana, ja molt usades.

[95] Ítem³³ cinch exugamans de drap de stopa, ja oldans.

ff. 8r [96] Ítem tres camises de drap de stopa de la muller del dit defunct.

[97] Ítem tres camises de Bonafilla, filla del dit defunct.

[98] Ítem una camisa del dit Struch, fill de dit defunct.

En l'entrada de l'altra casa:

[99] Primo un cossi gran de terra.

[100] Ítem un poal d'aram per pujar aygua del pou, ab un troç de cadena de ferro.

[101] Ítem dues bàssies de fust.

[102] Ítem una saqua de canemàs, sotil.

[103] Ítem una caldera d'aram ab sa ansa de ferro, de tenuta de quatre canters, la qual ensemps ab una cassa, la qual és stada furtada de la dita casa, lo dit defunct tenia penyora d'en Peraret, texidor, per xxx sous.

ff. 8v [104] Ítem una caxassa vella, ab lo cubertor desfet, e molt sotil e dolenta.

[105] Ítem una paella migansera, ab son mànech.

En lo pastador:

[106] Primo una pastera ab son cubertor, de fusta, ab son pach, de quatre petges, ab sa scaleta.

[107] Ítem dos sedassos ab ses teles.

[108] Ítem tres piques de marbe, miganseres.

[109] Ítem un plat de stany.

[110] Ítem sis talladors de fust.

[111] Ítem un plat de terra.

[112] Ítem una dotzena de scudelles de terra.

[113] Ítem un stoig per a sal.

ff. 9r [114] Ítem tres asts de ferro.

[115] Ítem tres olles de terra.

[116] Ítem un banch gran, de quatre petges.

[117] Ítem dues gerres olieres, plenes d'oli, en quiscuna de les quals cap tres canters e mig d'oli, poch més o menys.

[118] Ítem una gerra de terra gran, abta per a tenir farina, de tenuta de mig cafiç de farina o entorn.

[119] Ítem un vellador de ferro.

[120] Ítem una corriola de fust ab son guarniment de ferro e corda de spart per poar lo poal.

[121] Ítem un dall antich, sotil.

ff. 9v En la botiga que trau porta a la Vilanova:

[122] Primo una caxa grossa, molt vella, abta per navegar, ab son pany sobre pany sens clau, dins la qual ha de tres en quatre barcelles de sal.

33. Segueix: *quatre*.

[123] Ítem un sotspeal o armari de fusta, vell, pintat de fora, ab dues portes sens forrellat, buyt.

[124] Ítem un cofrenet petit, de fust, pintat de fora, ab pany sobre pany, dins lo qual havia una dotzena e miga de calsetes d'agulla de minyons.

[125] Ítem un altre cofrenet, semblant del propdit, dins lo qual havia una capseta sens cubertor, ab³⁴ dues onzes entre canyella e clavells o entorn.

[126] Ítem unes balansetes de lautó, xiquetes, e quatre fusos de ferro per fer cordons.

[f. 10r] [127] Ítem una dotzena de manolls de bóta.

[128] Ítem una capsa redona, gran, valenciana, pintada de fora, ab son cubertor, nova, dins la qual havia XXIII cosset de fil enpua obrats.

[129] Ítem una cana e miga de veta jugada, [de] València, d'amplària de tres dits.

[130] Ítem x onzes de filera.

[131] Ítem una altra capsa valenciana, pintada e redona, ab son cubertor, dins la qual havia lo que's segueix:

[132] Primo VIII parells de tesoretetes petites.

[133] Ítem³⁵ quatre cossets de fil enpua obrats.

[134] Ítem vuyt bosses de cuyro³⁶ de dona, grans.

[135] Ítem set bossichs xich, de cuyro.

[136] Ítem una grossa de cordons entre vermells e blanchs, de cuyro.

[f. 10v] [137] Ítem cinch bosses de cuyro, miganseres.

[138] Ítem una grossa de tiretes de cabrit, poch més o menys.

[139] Ítem CC agulles de cap en hun paper, poch més o menys.

[140] Ítem VIII onzes entre seda cuyta e filadís.

[141] Ítem una capsa redona, blanca, petita, dins la qual havia lo que's segueix:

[142] Primo³⁷ miga grossa d'anelletes e miga grossa de gafets.

[143] Ítem CCC agulles de cusir, poch més o menys.

[144] Ítem cinch spilletes xiquets.

[145] Ítem una altra capsa redona, pintada, sens cubertor, xiqua, dins la qual havia quatre onzes de pebre, poc més o menys.

[f. 11r] [146] Ítem uns tapís³⁸ tenats de dona, nous.

[147] Ítem una gerra de terra, de quatre anses, dins la qual havia quatre roves de mel de la terra, poc més o menys.

[148] Ítem una tineta de fusta, migansera, dins la qual havia mig quintar de formatges de Serdenya, poch més o menys.

34. Segueix: †.

35. Segueix: ††es.

36. Mots supralineats: *de cuyro*.

37. Segueix: ††††.

38. Tapí: sandàlia que duien principalment les dones i que era de tela fina amb una grossa sola de suro posada entre unes altres dues de cuiro.

[149] Ítem una gerra de terra de quatre anses, en la qual havia mig quintar de sabó, poch més o menys.

[150] Ítem una gerra de terra, migansera, trenchada, dins la qual havia miga barcella de panís, poch més o menys.

[151] Ítem una gerra de terra, xicha, dins la qual havia dos cànthers e mig d'oli, poch més o menys.

[f. 11v] [152] Ítem una gerreta de terra ayguadera, buyda, de tenuta de sis cànthers d'aygua.

[153] Ítem una gerreta o solsera gran, de quatre anses, buyda.

[154] Ítem un barril d'anxoves, dins lo qual havia una rova e miga de tonyina salada, poch més o menys.

[155] Ítem un canter olier de terra ab dues anses grans.

[156] Ítem una gerreta oliera de terra, dins la qual havia mig qanter, poch més o menys, de morques.

[157] Ítem xxviii parells de spardenyes de cànem, ab les soles de spart, ab les quals n'i ha quatre parells de xiques.

[158] Ítem un sach de canemàs, petit, dins lo qual havia miga rova de dacsà.

[f. 12r] [159] Ítem un foguer de ferro ab sos peus e corrioles, anple, per tenir enmig de casa.

[160] Ítem una tauleta de quatre petges.

[161] Ítem unes balanses de ferro ab sos pesos, abte per revenedor.

[162] Ítem cinch pesses de ferro, entre lliures e miges lliures de ferro.

[163] Ítem una pessa de pedra que pesa viii lliures.

[164] Ítem una altra pessa de pedra que pesa vi lliures.

[165] Ítem quatre lumaneres de ferro.

[166] Ítem sis parells de spardenyes de spart per a minyons.

[167] Ítem mig almut de fust, dolent.

[168] Ítem unes balanses de palla, grans.

[169] Ítem un orinal ab son stoig.

[f. 12v] En una cambreta que trau porta a la botiga:

[170] Primo un lit gran, encaxat, groch e borellat de fora, ab son curtapeu, de fusta de pi, ab sa màrrega plena de palles, ab un matalaf ple de pèl de boch, ab cuberta de cànem blau e la sotana de cànem vermell, mig usat.

[171] Ítem un travesser de fustany, cossiril, ple de ploma.

[172] Ítem un parell de lançols de drap de stopa, de dues teles e miga, mig usats.

[173] Ítem una flassada cardada, del dit lit, ja mig usada.

[174] Ítem tres coxins plens de ploma.

[175] Ítem tres pesses de cortinatge, obrades de pinzell, ab alguns fullatges e brots, les quals stan per les parets.

[f. 13r] [176] Ítem un lit de repòs, encaxat, de fusta de pi, groch e borellat de fora, ab son curtapeu, ab ses posts, ab un matalaf gran, doble, ple de lana fina, ab la cuberta³⁹ e sotana de cànem.

[177] Ítem un travesser petit de fustany, cosseril, ple de ploma.

[178] Ítem un parell de lançols de drap de stopa, de dues teles.

[179] Ítem una flaçada cardada, vella, molt sotil.

[180] Ítem un⁴⁰ mig cofre de Barchinona,⁴¹ de fusta d'alber, groch e borellat de fora, ab son pany e clau, dins lo qual havia lo que's segueix:

[181] Primo un lançol de drap de stopa, de dues teles e miga, ja usat.

[182] Ítem quatre camises d'home, de lens, ja usades.

[f. 13v] [183] Ítem dues camises de dona, de drap de stopa, ja usades.

[184] Ítem un rastre de perles⁴² d'ayre,⁴³ de pes de miga onza.

[185] Ítem miga lliura de safrà.

[186] Ítem cinch plats e una greala de terra, obra de Màlich,⁴⁴ de carrasqua.

[187] Ítem xxii scudelles, obra, de terra, de Mèlich.

[188] Ítem tres olles de terra.

En la cambra que és dejús la botiga dessús dita:

[189] Primo un lit de sis posts ab dos banchs e sots petges, de fusta d'alber, ab sa màrfega plena de palles e un trespont ple de pèl de boch, ab la cuberta⁴⁵ e sotana de cànem vermell

[f. 14r] [190] Ítem una flaçada cardada, vella e molt usada.

[191] Ítem un davant lit de stopa, listat ab listes blanques e blaves per mig, ja usat.

[192] Ítem un cortinatge de drap, [obrat] de pinzell, de brots e algunes fullaries, en què ha tres pessas ab lo sobrecel, ja usat.

[193] Ítem un cofre gran, obra de Barchinona, groch e borellat de fora, ab⁴⁶ sobre pany, sens pany e clau, dins lo qual havia lo que's segueix:

[194] Primo una vànova encayronada,⁴⁷ ab la⁴⁸ cuberta de drap de li e sotana de tramet, de quatre teles, bona.

[195] Ítem una altra vànova ab la cuberta de li e sotana de tramet, de tres teles, ab obratges de tronchs, encadenada a la redor.

39. Segueix: *de canem*.

40. Segueix: *cofre*.

41. Segueix: *groch*.

42. Segueix: *menudes*.

43. Mots supralineats: *de ayre*.

44. Màlaga. Possiblement no es refereix tant al lloc d'origen sinó a l'aspecte de l'objecte, que estava elaborat amb un tipus de terrissa amb reflexos metàl·lics.

45. Segueix: *de can[em]*.

46. Segueix: *pany*.

47. Mot supralineat. Segueix: *de [...] drap*. Quadrada.

48. Segueix: *sotana*.

- [f. 14v] [196] Ítem un lançol de drap de li, de⁴⁹ dues teles, ja usat.
- [197] Ítem un drap de paret, vermell, de largària de dues canes, ab cinch roses grogues enmig, ja usat.
- [198] Ítem un coxí de cap randat entorn, ple de borra.
- [199] Ítem un altre coxí, ple de borra, ab la cuberta de sendat, vell, ja sguerrat.
- [200] Ítem una taula plegadissa, ab ses petges, xicha, de fusta de pi.
- [201] Ítem una altra tauleta xiqua, ab un petge, de fusta de pi.
- [202] Ítem un banchal de fusta⁵⁰ de pi, borellat de fora, ab dos [f. 15r] caxons, dins los quals fonch atrobat lo que's segueix:
- [203] Primo dos banchals moxonats, de diverses colors, de largària de cana e miga o entorn.
- [204] Ítem dos banchals ordits de stopa, barrats de groch e vermell, de largària de x palms.
- [205] Ítem dos altres banchals ordits de stopa, barrats de v diverses colors, fets en casa, ja usats e de pocha vàlua.
- [206] Ítem un cobri post de lana, vell.
- [207] Ítem una robeta de drap morisch, en passamanada de vellut, la qual és de Benvenist, fill del dit defunct.
- [208] Ítem dos coxins, plens de ploma, ab cuberta de drap morisch, vells.
- [f. 15v] [209] Ítem un tros de drap morat, tira sis palms, poch més o menys, lo qual stava penyorat per XIII sous IIII [diners].
- [210] Ítem un libre⁵¹ de forma major, de pregamí, cuberts de posts, ab un gafet,⁵² scrit en ebraych, intitulat los cinch llibres de Moysès.
- [211] Ítem un libre de forma menor, de pregamí, cubert de posts, ab dos gafets, appellat *Ores, De fillos*.⁵³
- [212] Ítem altres ores, de pregamí, cubert de posts, appellat *Ores, masques*,⁵⁴ en ebraych.

49. Segueix: *tres*.

50. Segueix: *dalber*.

51. Segueix: *cubert de posts*.

52. Segueix: *intitolat segons*.

53. Possiblement *Tefillà*, les pregàries de recitació diària contingudes en el *siddur*.

54. Breu intent de descripció, per part de l'autor de l'inventari, del tipus d'escriptura hebrea del llibre. El terme *masques* designa un model d'escriptura sefardita semicursiva d'influència oriental i encara que procedeix del mot àrab *māšiq*, consta testimoniat en hebreu al colofol del ms. Parma 2018: כתב מאשק, veg. Ada YARDENI, *The Book of Hebrew Script*, Jerusalem, 2002, p. 244. El retrobem en els llibres que figuren en [214], [215] i [219] i també en alguns dels llibres de l'inventari de Mossé Almaterí, anterior al nostre, veg. Jaume RIERA, «Cent trenta-nou volums de llibres d'un jueu mercader i talmudista: Mossé Almaterí (1362)», *Sefarad*, 68 (2008), p. 22 i 28.

[213] Ítem altres ores petites, cubertes de posts de cuyro groch, appellat *Ores*, en ebraych, en pregamí.

[214] Ítem altres ores, de paper, masques, cubertes de posts.

[f. 16r] [215] Ítem un libret de quatre cartes, lo full de pregamí, cubert de posts de cuyro vermell, appellat *Masor*,⁵⁵ masch, en ebraych.

[216] Ítem un altre libret petit, de pregamí, cubert de posts ab cuyro vermell, appellat *Obres* en ebraych.

[217] Ítem un⁵⁶ tros de libre de pregamí, sens cubertes, appellat tros de *Tergum* en ebraych.

[218] Ítem un altre libre de quatre cartes, lo full cubert de posts de pregamí, appellat un libre dels cinch de Moysès, descuernat e no conplit.

[219] Ítem un libret petit, en paper, appellat *Obres*, masques, en ebraych, molt sotils.

[220] Ítem un altre libre de quatre cartes, lo full de pregamí, cubert de posts, appellat *Allel*⁵⁷ en ebraych.

[f. 16v] [221] Ítem un libret petit, de pregamí, sens cubertes, appellat *Ames mechillot*,⁵⁸ en ebraych.

[222] Ítem una todonera ab son cubertor, de terra, gran, lo cubertor de la qual és trenchat.

[223] Ítem un altra todonereta, xiqueta, de terra.

[224] Ítem dos pots de terra, pintats de fora.

[225] Ítem dos pixells pintats, obra de València, lo hu trenchat hun poch al cap e l'altre sanser.

[226] Ítem una creola de Mèlichá ab peu gran.

[227] Ítem tres brochals de vidre migansers.

[f. 17r] [228] Ítem una pigella de vidre migansera.

[229] Ítem un cofre gran sens cubertor, de fusta d'álber, pintat de fora, [de] València, ja sotil, dins lo qual fonch atrobat lo que's segueix:

[230] Primo un *annerot*⁵⁹ judaych ab VIII brochs e quatre poms, de lautó.

[231] Ítem dos morters de coure ab ses mans.

55. *Mahzor*, llibre d'oracions per a les tres festes anuals de pelegrinatge: Cabanyelles, Pasqua i Pentecosta.

56. Segueix: *altre*.

57. *Hallel*, els sis salms (113-118) que es reciten a l'inici de cada mes i els dies de festa.

58. *Hameix meguillot* (cinc rotlles), obra que conté els cinc llibres bíblics que constituïen el nucli de la lectura sinagoga durant les grans festes de l'any litúrgic jueu; es tracta de Càntic dels Càntics (per a Pasqua), Rut (per a Pentecosta), Lamentacions (per a *Tixà ve-Av*), Cohèlet (per a Cabanyelles) i Ester (per a Purim).

59. *Nerot* (pl. de *ner*: llum), canelobre; els vuit brocs que té ens fan pensar que estava destinat a la festa de *Hanukká* o Dedicació.

- [232] Ítem dues *anuqueres*⁶⁰ judayques de lautó ab vuyt brochs en quiscuna.
- [233] Ítem un morter de coure sens mà ab una ansa.
- [234] Ítem tres canalobres de lautó d'una candela quiscú, migansers.
- [235] Ítem un altre canalobre gran, de dues candeles.
- [f. 17v] [236] Ítem un altre canalobre gran, d'una candela, trenchat un poch al sòl, de lautó.
- [237] Ítem unes graelles de ferro grans.
- [238] Ítem una paelleta ab lo mànech curt, tot d'aram.
- [239] Ítem una caldereta xiqua de traure aygua, ab sa coa de ferro.
- [240] Ítem dos poalets d'aram ab sos brochs petits.
- [241] Ítem quatre setres d'aram.
- [242] Ítem dos perols d'aram ab ses anses, hun gran e hun xich.
- [243] Ítem una perola d'aram.
- [244] Ítem sis bassins de lautó plans.
- [245] Ítem tres bassins redons de lautó.
- [f. 18r] [246] Ítem una conqueta de coure, de tenuta de dos canters e mig.
- [247] Ítem un mig cofre [de] València, ab landes de ferro menudes, buyt, ja usat.
- [248] Ítem una caxa vella de camp, forrada de cuyro, ab landes de ferro entorn, ja molt usada e buyda.
- [249] Ítem quatre canes de stopa, les quals són de fora casa, que ha donades la muller del dit defunct per a canejar.
- [250] Ítem deu canes de lens, prim, nou, lo qual és en poder de Baró, juheu, texidor.
- [251] Ítem un cedaç.
- [252] Ítem una mula de pèl negre, de temps de x anys, ab sa sella e fre, la qual era del dit defunct e ara dels dits hereus.

60. *Hanukkiyà*, canelobre de vuit brocs específic per a la festa de *Hanukkà*.

92

1491, febrer, 6

El donzell Benet de Castellví promet restituir les vint lliures que Abraham Bonjuha, jueu de Tarragona, li ha deixat.

AHT, Joan Comes, *Manual 1489-1513*, f. 11r.

Indicat en I. COMPANYS, *Catàleg dels protocols notariaus de Tarragona (1472-1899)*, p. 140.

Die dominica vi ffebroarii anno predicto millesimo cccc lxxxxi^o in civitate Tarracone de licentia notarii publici pro interesse sue notarie.

Magnificus dominus Benedictus de Castellvi,⁶¹ domicellus, in civitate et campo Tarracone domiciliatus, confessus fuit Abraham Bonjuha, iudeo dicte civitatis, se habere et tenere ab eidem in pura comanda puro plano et simplici deposito viginti libras barchinonenses. Et ideo etc. promisit illas restituere et tornare eidem iudeo aut cui ipse voluerit hunch et per totum mensem madii proxime instantem sine omni dilacione etc. v solidos de salario *et cetera*. Cum restitutionem expense *et cetera*. Renunciavit proprio foro *et cetera*. Sub iuri *et cetera*. Sub pena tercii *et cetera*. Et pro hiis obligavit personam et omnia bona sua mobilia *et cetera*. Renunciavit privilegio militari *et cetera*. Et omni iuri *et cetera*.

Testes: Bernardus Lor et Ciprianus Corts, scriptores Tarracone.

Item dictus Benedictus de Castellvi⁶² firmavit apocham de dita comanada. Et ideo *et cetera*. presentes *et cetera*.

Testes predicti.

93

1492, abril, 4

Concòrdia entre la ciutat i l'aljama de Tarragona sobre un afer relacionat amb la imposició de la carn. Arran d'una disposició de fra Alfons Espina, inquisidor general de l'arquebisbat, per la qual els jueus de Tarragona tenien prohibit comprar a la carnisseria de la ciutat i havien de sacrificar ells mateixos els animals destinats al consum humà, ja feia un parell d'anys que els jueus ni compraven a la carnisseria ni tampoc pagaven els impostos de la carn que ells consumien, en perjudici de la bossa comuna. Atesa la condició de ciutadans

61. Senyal de ferma al damunt.

62. Senyal de ferma al damunt.

dels jueus, el Consell de Tarragona, amb l'aprovació dels secretaris de l'aljama, Issac Natan i Jucef en Forn, i dels consellers, Vidal Bonjua i Abram Bonjua, disposa que, a partir del vint de juny, els jueus tornin a pagar quatre diners per lliura de carn que matin i que, un cop al mes i en funció de la relació de la carn morta que presentin les autoritats de l'aljama, s'entregui l'equivalent a dos diners per lliura a l'arrendador de la imposició de la carn i la resta, al collidor de la imposició del moll.

AHT, *Llibre del consolat*, 91 (1491-1492), document solt núm. 12.

Publicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 4, p. 16-17; J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 22 i 40.

94

1492, juny, 18

Amb motiu de l'expulsió dels jueus decretada pels Reis Catòlics, el Consell de Tarragona decideix imposar-los un gravamen que, des d'antic, s'aplicava a tots els qui traslladaven la seva residència fora de la ciutat, i pel qual s'havia de pagar sis sous per cada lliura de béns que hom s'enduia de la ciutat. El Consell nomena unes persones amb l'encàrrec de compondre's amigablement amb l'aljama dels jueus sobre aquest impost, conegut com a «dret de treta».

AHT, *Llibre del consolat*, 92 (1492-1493), f. 7r-8r.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 4, p. 17.

Publicat en J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 22-23 i 41; G. SECALL, *Les jueries medievals tarragonines*, p. 574, doc. xxxvii.

95

1492, agost, 13

El Consell de Tarragona disposa que sigui el clavari d'aquest any l'encarregat de dur el compte i d'administrar la suma de diners resultant d'aplicar el «dret de treta» als jueus que, per ordre reial, deixin la ciutat.

AHT, *Llibre del consolat*, 92 (1492-1493), f. 9r-v.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 4, p. 17; J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 23.

A la proposició ffeta per los honorables cònsols a l'honorable Consell, dihent que com ells, ensemps ab alguns altres ciutadans, haien hagut càrrech d'haver exxhigir dels jueus, qui per provisió e manament de la magestat del senyor Rey han hagut buydar ses terres e regnes, ço és, dels qui feyen domicili en la present ciutat, lo dret vulgarment appellat de la treta e aquell haien exhigit, lo qual munta en suma de certa quantitat, entre diners comptans e cases, que plagués al dit honorable Consell elegir persona qui tendria dits diners e hagués càrrech d'aministrar aquells en aquelles coses que seran necessàries.

E lo dit honorable Consell, hoÿda la dita proposició, determenà que, atès en los dies passats fonch elegit en clavari l'honorable en Ffrancí Citges, draper, ciutadà de la dita ciutat, per los quatre mília sous que se acostumen de destrubuhir e pagar als ordinaris, exxtra ordinaris de la casa, que per lo semblant dit clavari tinga e administre totes e qualsevol quantitats de peccúnies que, per causa de dita treta, sien exhigides e d'aquells porte son compte, axí e segons offici seu se sguarda.

96

1494, abril, 30

El Consell de Tarragona escull uns delegats perquè tractin amb el tresorer reial el requeriment que els ha fet d'entregar-li la recaptació del «dret de treta» que la ciutat aplicà als jueus el 1492.

AHT, *Llibre del consolat*, 93 (1494-1495), f. 4r-v.

A la proposició feta per los honorables cònsols al dit honorable Consell, dihent que com, per causa de l'exacció de la treta dels jueus que la ciutat ha feta, sia necessari trametre a la ciutat de Barchinona persona o persones per comunicar e concloure ab lo magnífic mossèn Jacme de Casafrancha, tresorer de la magestat del senyor rey, lo qual repeteix e demanada la treta dels dits jueus per la dita ciutat exhigida, e noresmenys si s'ellexessen persones per anar-hi, de hon se hauran diners per a llurs despeses.

E lo dit honorable Consell, hoÿda la dita probació per los dits honorables cònsols feta, determenà qui hi anassen, a Barchelona, los magnífics micer Damià de Montserrat e Luís Gener de Bas, ciutadans de la dita ciutat, per comunicar e concloure ab lo dit magnífic mossèn Jacme de Casafrancha sobre la dita treta dels jueus. Donant a ells, dits micer Damià de Montserrat e Luís Bas, per dita rahó fassen ab lo dit mossèn Casafrancha dita qüestió se lleu axí per via de justícia com d'amigable composició, donant-los-ne tal e tant poder com si tot lo consell hi fos present. Quant és en lo fet d'haver diners per llur anada, lo dit honorable consell donà poder als dits honorables

còsols ne haien d'allà ha hon ells parrà, axí dels officis com dels quatre mília sous dels ordinaris de la casa.

97

1494, setembre, 24

La manca d'acord dels delegats del Consell de Tarragona amb el tresorer reial (vegeu doc. núm. 96), que continua exigint els diners del «dret de tret» que la ciutat aplicà als jueus el 1492, empeny el Consell de Tarragona a enviar un altre delegat que torni a tractar de l'afer amb el tresorer.

AHT, *Llibre del consolat*, 93 (1494-1495), f. 9v-10r.

A la proposició feta per los honorables còsols a l'honorable Consell, dihent que com fins así no-s sia pogut bonament per via de concòrdia negociar e concordar-se ab mossèn Jacme de Casafrancha sobre los diners que demana, los quals la ciutat ha haguts de la tret dels jueus quan se n'anaren de la present ciutat, que plagués al dit honorable Consell provehir-hi.

E lo dit honorable Consell, hoÿda la proposició per los dits honorables còsols feta, determenà que *iterum* se vaja al dit mossèn Casafrancha e ab aquell se torn a parlar, si una vegada la cosa se poria llevar per amigable composició, hon no, que s'i ffaça tot ço e quant de justícia s'i pugua ffer, e noresmenys que sia tramès en Ffrancí Çabater, menor de dies, notari escrivà de la dita ciutat, sobre dit ffet e altres si son master per la dita ciutat, plenament instruït ab bones instruccions e letres axí de fe e crehença a la Magestat, com encara d'altres. Donant plen poder als dits honorables còsols, vells e novells, e en aquelles persones que demanar-hi volran, de fer e administrar totes e qualsevol despeses axí per l'anada com encara per lo plet, si portar-se ha.

98

1495, febrer, 3

El Consell de Tarragona, vista la negativa del tresorer reial a renunciar a les quatre-centes trenta lliures que l'any 1492 la ciutat va recaptar d'aplicar el «dret de tret» als jueus, decideix nomenar una comissió, formada per còsols i representants de les tres mans, perquè decideixi sobre aquest afer.

AHT, *Llibre del consolat*, 93 (1494-1495), f. 14r-v.

E primerament hoÿda la relació feta per los honorables n'Anthoni Banestull, cònsol, e Damià Buffagranyes, notari, del que han negociat en la ciutat de Barchinona ab lo magnífich reverent mossèn Jacme de Casafrancha, loctinent de tresorer de la magestat del senyor Rey, sobre la demanda feta a la ciutat de les ccccxxx lliures foren exhigides de dret de treta dels béns que n'agueran de la ciutat l'hora foren foragitats de tots los regnes de la preffata magestat, la qual relació, en conclusió, era que remey algun no's podie pendre al dit tresorer que no fossen restituhides, och encara se havien sentiments certs que lo Consell real era del mateix parer, e que lo més que havien pogut oltenir de sa magnificència era stat per mitgà de notables persones, que les havia donat dotze dies de temps per a provehir en lo que fos necessari, alrement se farie rigorosa exequció a la ciutat e poblats d'aquella, si degudament no y era provehit.

E lo dit honorable Consell, hoÿda dita relació tant rigorosa e anujosa als hoÿts, comanà i donà plen poder als honorables cònsols de l'any present, ensemps ab los honorables en Johan Ubach, Miquel Johan Bargueta e Bartholomeu Bes, cònsols l'any prop passat, micer Damià de Montserrat, Lorenç Rochaffort, Pera Bargueta, Ffrancí Fornells, de mà major; Johan Rossell, Barthomeu Muntanyans, Ffrancí Barthomeu e Johan Mota, de mà migana; Bernat Johan Soler, Martí Blascho, Barthomeu Bemiç e Johan Cartasseres, de mà menor, ensemps ab lo dit Damià Bruffagranyes o la major partida d'ells, serie vist, oriantat e determenat sobre dit negoci tot lo que per ells si puixe orientar e provehir, donant-los tot plen poder sobre dita demanda, com si tot l'honorable Consell hi era present.

99

1495, febrer, 16

El total que el clavari recaptà del «dret de treta» que s'aplicà als jueus que se n'anaren de Tarragona el 1492 fou de 430 lliures. Els delegats que el Consell de la ciutat envià al tresorer reial aconseguiren que aquest es conformés amb un pagament inicial de dues-centes lliures i acceptés que la ciutat s'avingués de la resta amb el rei. El Consell de Tarragona ara determina enviar uns representants al rei per sollicitar-li la gràcia de no haver-les-hi de pagar.

AHT, *Llibre del consolat*, 93 (1494-1495), f. 11v-12r.

Indicat en E. MORERA LLAURADÓ, *Tarragona cristiana*, vol. 4, p. 17-18.

Publicat en J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 24 i 42, document IV (amb errors de transcripció).

A la proposició ffeta per los honorables cònsols al dit honorable Consell, dihent que ara derrerament s'és concordat entre la ciutat, d'una part, e mossèn Jacme de Casafrancha, tresorer de la magestat real, per medi d'algunes persones, que d'aquelles

ccccxxx liures, ell demana a la dita ciutat per ocasió de la treta dels jueus, li sien per ara pagades dos-centes liures, axí com és stat fet, e les dos-centes trenta liures restants dóna dos messos a la dita ciutat per a pagar o haver-ne gràcia de la prefata magestat, si porria al dit honorable Consell hi fos remesa alguna persona a la dita magestat real per haver dita gràcia ni quina serà la persona si tal deslberació dit Consell, ne de hon se hauran diners per anar-hi.

E lo dit honorable Consell, hoÿda la dita proposició per los dits honorables cònsols feta, determenà e donà plen poder als dits honorables cònsols, novells e vells, e als adjunts de les carniceries que ells, tots o la major part, hi provehesquen, axí bé en la tramessa qui serà la persona com encara d'hon se hauran diners per dita anada.

100

1496, octubre, 29

Per poder retornar el préstec que s'hagué de sollicitar per entregar al tresorer reial les dues-centes lliures que reclamava per l'afer del «dret de treta» dels jueus, el Consell de Tarragona acordà una retallada dels sous dels qui treballaven a càrrec del municipi. El mestre de les escoles, que temps enrere havia renunciat a una tercera part de la seva assignació, demana al Consell que no li redueixi res de les deu lliures que ara percep. El Consell determinà que continués rebent la dita quantitat (encara que a l'albarà de clavaria d'aquell any només hi figuren set lliures: vegeu f. 22v, indicat en J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 24).

AHT, *Llibre del consolat*, 94 (1495-1496), f. 17r.

Publicat en J. SÁNCHEZ REAL, «Los judíos en Tarragona», p. 22-23 i 42-43, document v.

Índex onomàstic de jueus, jueves i conversos

(A) Jueus

Abraham Bonjuha, 92

Abram Bonjua, 93

Abram Mandil, 49, 70 (*de Falset*)

Abram Sevillano/Sibiliano, 11, 12, 17, 18, 24, 28, 30, 31

Astruc Bonjuha Baró, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 66, 67

Astruc de Saporta, *fill de Sublam de Saporta*, 91, 91: [59] [64] [98]

Astruc Duran, 14

Astruc Saladí, 43
 Baró, 91: [250]
 Benvenist Saporta, *fill de Sublam de Saporta*, 91: [62] [207]
 Bonisac, 91: [92]
 Bonsenyor Boniac, 51
 David Fadzera, 91 (*hereus de*)
 Gentou de Saporta, 91
 Issac Alayó, 15 (*de Mallorca*)
 Issac Natan, 93
 Jafudà Cofén, 58
 Jucef Baruc, 79
 Jucef en Forn, 93
 Jucef Teragano/Teregano, 79 (*de Mequinensa*), 82
 Mossé de Camprodon, 57, 65
 Mossé Rodric, 91
 Perfet Cap, 6, 7, 8, 9, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 29
 Salamó, 5
 Salamó Avenrogat, 79
 Sulham de Saporta, 91, 91: [55]-[58] [63]
 Vidal Abip, 2, 3
 Vidal Bonjua, 93
 Vidal Duran, 46, 51
 Vidal Saportella, 43, 63, 73

(B) *Jueves*

Bonadona, *esposa de Salomó Avenrogat*, 79
 Bonafilla, *filla de Sublam de Saporta*, 91: [60] [97]
 Regina, *esposa de Sublam de Saporta*, 91: [47]-[53] [65] [96]
 Saulona, *primera muller de Jucef Teregano*, 24

(C) *Conversos*

Blanca, 74
 Francesc Bertran, *metge*, 71, 78
 Guillem Dalfi, *metge*, 2, 3
 Joan de Sant Joan, 72

Joan Ferrandiç, 26, 78 (*representant de mà menor*)
 Lluís sa Garriga, 74, 77, 83, 84
 Pere Macip, 89 (*conseller de mà mitjana*)
 Pere Sabater, àlies Morrut, 27, 47, 48

Índex onomàstic de cristians

Alfons Espina, *inquisidor*, 93
 Antoni Banastull, *cònsol*, 89, 98
 Antoni Perpinyà, *representant de mà menor*, 78
 Antoni Solà, 65
 Antoni Suau, 51
 Arnau Cenrós, *clavari*, 83
 Arnau Maçó, *llicenciat en lleis*, 43
 Arnau Ramon, 16, 43
 Asbert de Montergull, *donzell*, 57
 Asbert Llorenç, *representant de mà major*, 78
 Bartomeu Bemiç, *representant de mà menor*, 98
 Bartomeu Bes, *cònsol*, 98
 Bartomeu Muntanyans, *representant de mà mitjana*, 98
 Bartomeu Sabater, 78 (*representant de mà major*), 80
 Benet de Castellví, *donzell*, 92
 Berenguer de Cortielles, *tresoser de la reina*, 34
 Berenguer Marcó, *sastre*, 51
 Berenguer Martí, 43 (*cònsol*), 76 (*jurista*), 78 (*jurista i advocat*)
 Berenguer Oller, *clavari*, 30
 Bernat Cervera, *beneficiat*, 65
 Bernat de Tamarit, 78
 Bernat Joan Soler, *representant de mà menor*, 98
 Bernat Joia, 55, 60, 61
 Bernat Lor, *escrivà*, 92
 Bernat Manresa, *procurador reial*, 38
 Bernat Martí, *clavari*, 49, 53, 55
 Bernat Salvetat, 82
 Bernat Serret, *prevere*, 57
 Bernat Vital, *notari*, 82
 Cebrià Corts, *escrivà*, 92
 Damià Bufagranyes, *notari*, 98

- Damià de Montserrat, 96, 98 (*representant de mà major*)
Ferrando Bardaxa, 84
Francesc Cerdà, 60 (*clavari*), 78 (*representant de mà mitjana*)
Francesc Comes, *escrivà*, 79, 82
Francesc de Granollac, *metge de física*, 121
Francesc Magre, *rector i notari*, 77
Francí Bartomeu, *representant de mà mitjana*, 98
Franci Citges, *draper*, 95
Francí Fornells, *representant de mà major*, 98
Francí Miró, *cònsol*, 89
Francí Sabater, *notari*, 89, 97
Françoi dels Oms, 71
Gilabert Negre, 91
Guillem Maiol, *advocat*, 76, 78
Guillem Mercer, *escrivà*, 57
Jaume de Casafranca, *tresorer del rei*, 96, 97, 98, 99
Jaume Ferrer, *representant de mà mitjana*, 78
Jaume Sabater, 16, 55, 60, 61
Joan Bargueta, *cònsol*, 98
Joan Cartasseres, *representant de mà menor*, 98
Joan Comes, *notari*, 91
Joan Cortals, *representant de mà menor*, 78
Joan d'Avinyó, *mercader*, 82
Joan de Llobets, *lloctinent del procurador reial*, 78
Joan de Torres, *representant de mà major*, 78
Joan Fonolleres, *notari*, 77
Joan Laver, 64 (*clavari*), 78 (*representant de mà mitjana*)
Joan lo Brogunyó, *mestre de cases*, 88
Joan Marí, *responsable d'obres públiques*, 87
Joan Mota, *representant de mà mitjana*, 98
Joan Pagès, *metge*, 59
Joan Rossell, *representant de mà mitjana*, 98
Joan Salmònia, 44 (*Joanet*), 76, 78 (*representant de mà major*)
Joan Ubac, *cònsol*, 98
Joan Virgili, *notari*, 121
Llorenç Moia, 77
Llorenç Rocafort, *representant de mà major*, 98
Lluís de Requesens, 77
Lluís Gener de Bas, 96

- Marc Cases, 82
 Martí Blasco, *representant de mà menor*, 98
 Moliner, *pagès*, 91
 Nicolau Albanell, 43, 87, 88
 Nicolau Torn, *prevere*, 91
 Peraret, *teixidor*, 91: [103]
 Pere Banastull, *clavari*, 50, 61, 62
 Pere Bargueta, *representant de mà major*, 98
 Pere Camprodon, 57, 65 (*notari*)
 Pere Domènec, *mestre de cases*, 88
 Pere Fangues, *prevere*, 51
 Pere Gilabert, *cònsol*, 43
 Pere Lacera, *clavari*, 77
 Pere Morell, *notari*, 43
 Pere Pascasi, *notari*, 79, 82
 Pere Rossell, *jornaler*, 77
 Pere Sabater, *notari*, 51, 57, 60, 61, 76, 78 (*representant de mà mitjana*)
 Pere Serra, *clavari*, 88
 Pere Tost, *clavari*, 57
 Ponç Guerau, 16
 Ramon Alamany de Cervelló, *governador de Catalunya*, 34
 Ramon Banastull, 43 (*cònsol*), 55, 60 (*cònsol*), 61 (*cònsol*)
 Ramon Cervera, 65
 Ramon de Salelles, *missatger*, 76
 Ramon Safont, 76, 78 (*representant de mà menor*)
 Simó d'Almenara, *clavari*, 65, 66, 67
 Simó Llorenç, *cònsol*, 89
- Pasquala, *esposa de B. Salvetat*, 82

Índex toponímic

- l'Aleixar, 74
 Altafulla, 77
 Barcelona, 80, 91: [180] [193], 96, 98
 Falde (de Tarragona), 40, 41, 44
 Falset, 70
 Gandesa, 82

Lleida, 84
 Màlaga, 91: [186] [187] [226]
 Mallorca, 15
 Mequinensa, 79
 Móra, 91: [59]
 Santa Coloma de Queralt, 57
 Saragossa, 91: [54]
 València, 72, 76, 78, 91: [38] [61] [128] [129] [131] [225] [229] [247]

Índex temàtic

alimentació

carn de moltó i ovella, 69 (*conserva*), 85-86 (*provisió diària*), 93 (*prohibició*)
 provisió de gra, 4, 5, 15, 69, 84

aljama

discussions entre els seus membres, 58
 secretaris, 43, 51

call

toponímia

carrer de la Vilanova, 91
 carreró de la Juheria, 91
 carreró de la Vilanova, 91
 fossar dels jueus, 90
 plaça de la Juheria, 74
 portella dels Jueus, 68, 87, 88 (*porta*), 90 (*pati*)
 jueus vivint fora del call, 75, 76

conversos

al cristianisme, 2, 26
 dins del consell de la ciutat, 89
 disputes teològiques, 26
 subsidis, 72, 81
 violència, 78

costums i tradicions jueus relatius a

indumentària, 91: [26] [27] [44] [70] (*de jueva*), 91: [56] (*de jueu*)
 llibres d'estudi i rituals de pregària, 91: [210]-[221]
 objectes litúrgics, 91: [230] [232]
 orfebreria, 91: [36]

economia

censals, 57, 65, 77

impostos

de la cena, 80

del «dret de tretà», 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

del llit i dels draps dels morts, 1

gestió, 10, 43

sobre el vi judaic, 43, 45 (*exempció del nou impost*), 51

sobre la carn, 93 (*concordia*)

sobre la mercaderia, 83 (*convers*)

inventari de béns, 91

penyores, 91: [92] [103]

préstec de diners, 4 (*al govern de Tarragona*), 43 (*dins dels límits legals*), 77, 92, 100

procurador (*nomenament*), 79, 82

retribució a

corredors jueus, 8, 9, 15, 70

metges conversos, 2, 3

metges jueus, 2, 3, 5, 6, 7, 16, 22, 23, 25, 29, 50, 52, 53, 54, 55, 60, 61, 62, 64, 66, 67

relligadors jueus, 49

sastres jueus, 14

subsidis de lloguer, 11, 12, 17, 18, 24, 28, 30, 31

oficis

celler/taverner, 11, 12, 17, 18, 24, 28, 30, 31

corredors, 8, 9, 13 (*prohibició*), 47-48 (*convers*), 70, 84 (*convers*)

metge, 5, 50, 52, 53, 54 (*formació*), 55, 56 (*renovació de contracte*), 59, 60, 61, 62, 64, 66, 67

metge de física, 2, 3, 6, 7, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 29

prestador, 57

relligadors jueus, 49

sastre, 14, 91

venedor, 63, 73

salut pública

pesta, 19, 20, 121

veïnatge

exclusió dels privilegis de Tarragona, 10

expulsió de Tarragona, 27 (*convers*), 76

sollicitud de residència, 11, 32, 37, 71 (*convers*)

violència contra els jueus

Inquisició, 93

obligació de dur la rodella, 43

presó, 46

procés de pau i treva, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 43 (*avinença*), 44

prohibició de comprar carn a la carnisseria, 93

prohibició de pregonar el vi, 73

prohibició de vendre farina, 63

reclusió dins del call, 75, 76 (i nota 9)